Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 38 ◆ Субота, 23 лютого 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

НЕСПОДІВАНИЙ СОН СЕРЖАНТА ПІНГВІНЧИКА

У нашому вбогому житті людині часом нема чого й згадати на старість, окрім, хіба що, служби в армії.

І то не лише 23 лютого, а куди частіше.

Ці спогади приходять, як несподівана радість.

Приміром, серед буднів житейських вам пригадується прізвисько, яке вам припечатав ваш полк за вашу характерну ходу: сержант Пінгвінчик.

Ваша хода звідтоді не змінилася, але вас вже ніхто й ніколи більше отак не кликав, влучно й подоброму.

Або раптом вам сниться перед самим світанком дивна річ. Немов ви стоїте з хлопцями зі свого взводу на добре знайомому полковому плацу. І тут звідкись з'явилася траншея. Її там ніколи не було й не могло бути. Довга траншея, викопана у піщаному ґрунті. І веде вона кудись туди, за гарнізонний бетонний паркан, до лісу, де ви ніколи не були, але куди завжди хотілося.

І тут — так буває тільки уві сні — ви кидаєтеся у ту траншею й починаєте бігти. Біжите, зачіпаючи плечима краї траншеї, і все це на диво реально — пісок сиплеться вам за комір «хебе» й за халяви чобіт...

І ваші хлопці, з якими ви перелопатили стільки оцього піску, зривають з пліч автомати й крешуть вам услід з усіх стволів. І не влучають. І вам чогось шкода їх. Ви вже там, куди бігли. Але там самотньо і хочеться назад. Ви прокидаєтесь у вашій холостяцькій квартирі й продовжуєте шепотіти: не стріляйте, хлопці, не стріляйте, взагалі ніколи не стріляйте, хай ця необхідність обмине вас...

Ви лежите на спині, дивитесь у стелю, і давно не знані вами солодкі сльози стікають вам у вуха.

(Закінчення на 9-й сторінці)

ДЕНЬ народження Збройних Сил СРСР завжди був і залишається святом армії і народу. У ньому частка нашої історії, частка всенародного подвигу, звершеного мільйонами радянських людей в ім'я ідеалів свободи і справедливості. 73-й річниці Радянської Армії і Військово-Морського Флоту були присвячені урочисті збори представників трудящих міста Києва та області, воїнів Київського гарнізону.

У зборах взяли участь Голова Верховної Ради УРСР Л. Кравчук, перший секретар ЦК Компартії України С. Гуренко, Голова Ради Міністрів УРСР В. Фокін.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

◆

Засновник — Верховна Рада Української РСР.

◆

Адреса редакції:
УРСР, 252047
Київ-47, вул. Нестерова, 4
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Думки авторів публікацій у «Голосі України» не завжди збігаються з точкою зору редакції.

Індекс 60955.
Тираж 166.150.
Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

◆

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок — на 8 сторінках, середу, четвер п'ятницю та суботу — на 16 сторінках.

◆

УВАГА!
У зв'язку з технологією випуску газети другий «зошит» (9—16 стор.) вкладено між 4 і 5 сторінками.

ДОГОВІР

між Українською Радянською Соціалістичною Республікою і Казахською Радянською Соціалістичною Республікою

Українська Радянська Соціалістична Республіка і Казахська Радянська Соціалістична Республіка, які іменуються надалі Сторони,

грунтуючись на Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року та Декларації про державний суверенітет Казахської Радянської Соціалістичної Республіки від 25 жовтня 1990 року,

підтверджуючи право народів розпоряджатися своєю долею,

враховуючи зв'язки, що історично склалися між народами двох республік, традиції взаємозбагачення їхніх культур,

висловлюючи волю своїх народів та їх рішимість побудувати демократичні правові держави України і Казахстану,

будучи переконаними в необхідності розвивати свої міждержавні відносини на основі принципів суверенної рівності, невтручання у внутрішні справи, відмови від застосування сили, економічних та будь-яких інших методів тиску, врегулювання спірних проблем погоджувальними засобами, а також інших загальновизнаних принципів і норм міжнародного права,

вважаючи, що дальший розвиток і зміцнення відносин дружби і взаємовигідного співробітництва між ними відповідають корінним національним інтересам народів обох держав і служать справі миру і безпеки,

керуючись прагненням всіляко сприяти створенню і розвитку на добровільній основі союзу суверенних держав,

підтверджуючи свою відданість цілям і принципам Статуту Організації Об'єднаних Націй, а також хельсінкського Заключного акта, Паризької хартії для нової Європи та інших основоположних міжнародно-правових документів щодо міжнародної безпеки і співробітництва в Європі й Азії,

зобов'язуючись додержувати загальновизнаних норм міжнародного права в галузі прав людини,

домовились про таке:

Стаття 1

Сторони визнають одна одну суверенними державами і зобов'язуються утримуватися від дій, що можуть завдати шкоди їх державному суверенітету.

Стаття 2

Сторони гарантують всім громадянам СРСР, які проживають на територіях Української Радянської Соціалістичної Республіки і Казахської Радянської Соціалістичної Республіки, після прийняття Сторонами законів про громадянство право мати громадянство тієї Сторони, на території якої вони проживають.

Питання набуття громадянства однієї із Сторін особами, які проживають на території іншої Сторони, регулюються відповідною угодою на основі законодавства Сторін про громадянство.

Стаття 3

Кожна із Сторін зобов'язується гарантувати громадянам іншої Сторони, які проживають на її території, рівні із своїми громадянами права і свободи відповідно до діючого законодавства Сторін та їх однаковий правовий захист.

Кожна із Сторін захищає права своїх громадян, які проживають на території іншої Сторони, протегує їм і подає підтримку відповідно до загальновизнаних норм міжнародного права.

Стаття 4

Сторони сприяють вираженню, збереженню і розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності національних меншостей та усталених унікальних етнокультурних регіонів.

Українська РСР і Казахська РСР дбають щодо задоволення національно-культурних, духовних і мовних потреб відповідно українців, які проживають у Казахстані, і казахів, які проживають на території України. Кожна із Сторін в рамках чинних законів забезпечує можливість і полегшує іншій Стороні сприяння таким особам та їх організаціям.

Стаття 5

Сторони розвивають рівноправне і взаємовигідне співробітництво своїх народів і держав у галузі політики, економіки, науки, освіти, культури, охорони здоров'я, екології, техніки, торгівлі, в гуманітарній та інших галузях, сприяють широкому інформаційному обміну.

Сторони вважають за необхідне укласти угоди про співробітництво у відповідних галузях.

Стаття 6

Сторони визнають і поважають територіальну цілісність Української Радянської Соціалістичної Республіки і Казахської Радянської Соціалістичної Республіки в нині існуючих кордонах.

Стаття 7

Сторони, прагнучи до подальшого зміцнення міжнародного миру, визнають необхідність співробітництва обох держав у галузі оборони і забезпечення безпеки на основі Декларацій про державний суверенітет Сторін та відповідно до Статуту ООН.

Стаття 8

Сторони визнають, що до сфери їх спільної діяльності, яка реалізується на рівноправній основі через спільні координуючі інститути Сторін, належать:

— взаємодія у зовнішній політиці;

— взаємодія в опануванні й утвердженні загальнолюдських цінностей, у забезпеченні прав людини і захисті прав громадян;

— співробітництво у формуванні і розвитку спільного економічного, правового, гуманітарного та інформаційного простору;

— питання митної політики;

— управління системами енергетики, транспорту і зв'язку, включаючи супутниковий зв'язок і телекомунікації;

— співробітництво в галузі охорони навколишнього середовища, в тому числі по запобіганню транскордонному перенесенню забруднень, і участь у створенні всеохоплюючої міжнародної системи екологічної безпеки, подання взаємодопомоги за надзвичайних обставин;

— питання міграційної політики;

— боротьба із злочинністю, включаючи міжнародну злочинність.

Стаття 9

Сторони визнають планетарний характер чорнобильської катастрофи, екологічного лиха в зоні Аралу та негативні наслідки випробувань ядерної зброї на Семипалатинському полігоні і зобов'язуються обмінюватися інформацією відносно всіх аспектів вищезгаданих проблем, об'єднувати і координувати свої зусилля, в тому числі і на міжнародному рівні, щодо подолання їх наслідків.

Стаття 10

Сторони вважають, що правовий режим державного майна, майна юридичних осіб і громадян однієї Сторони, що знаходиться на території іншої Сторони, регулюється законодавством Сторін, а в необхідних випадках окремою угодою.

Сторони погоджуються в тому, що всі питання щодо об'єктів, які кваліфікуються як загальносоюзна власність, підлягають врегулюванню на основі окремих угод за участю заінтересованих сторін.

Стаття 11

Економічні відносини Сторін регулюються угодами, невід'ємною частиною яких є надання режиму найбільшого сприяння. Сторони забезпечують розвиток економічних, торговельних, науково-технічних відносин на рівнях:

— органів державної влади і управління;

— банків і фінансової системи;

— академій наук;

— підприємств, об'єднань, організацій і установ;

— спільних українсько-казахських і казахсько-українських підприємств та організацій;

— індивідуальних підприємців.

Сторони згодні з тим, що конкретні механізми міжгосподарських відносин торговельного обміну, всіх видів зв'язку і перевезень, а також питання економічного та інформаційного співробітництва регламентуватимуться міжурядовими угодами.

Сторони сумлінно і неухильно додержуватимуть взаємних зобов'язань і не застосовуватимуть в односторонньому порядку економічних заходів, що дестабілізують їх економіку або завдають шкоди Сторонам.

Стаття 12

Сторони укладуть міжурядові угоди про взаємні поставки і послуги, платежі, ціни і рух цінних паперів. Даний перелік угод не є вичерпним.

Сторони зобов'язуються вживати заходів щодо координації політики цін.

Стаття 13

Кожна із Сторін забезпечує транзитні транспортні операції іншої Сторони через морські, річкові і повітряні порти, залізниці, автодорожню мережу і трубопроводи, розташовані на їх територіях.

Умови і порядок здійснення транзитних транспортних операцій визначаються спеціальними угодами Сторін.

Стаття 14

Сторони залишають за собою право укладати додаткові договори або угоди про співробітництво в усіх інших сферах міждержавних відносин.

Стаття 15

Сторони обміняються повноважними представництвами.

Порядок обміну представництвами та їх статус буде врегульовано спеціальною угодою.

Стаття 16

Спори щодо тлумачення і застосування цього Договору підлягають розв'язанню шляхом переговорів.

Стаття 17

Цей Договір не зачіпає зобов'язань Сторін щодо третіх держав і права на укладення договорів з третіми сторонами про їх участь у визначеній Договором сфері спільної діяльності Сторін, в тому числі і в галузі забезпечення безпеки.

Стаття 18

Сторони проводитимуть регулярні двосторонні консультації і переговори з питань виконання цього Договору.

З метою реалізації цього Договору Сторони вважають за необхідне створити також постійно діючу міжпарламентську комісію по співробітництву.

Стаття 19

Кожна із Сторін залишає за собою право ініціювати в рамках консультацій переговори про доцільність продовження дії цього Договору або окремих його статей.

Положення цього Договору можуть бути доповнені або змінені за взаємною згодою Сторін.

Стаття 20

Цей Договір підлягає ратифікації.

Обмін ратифікаційними грамотами відбудеться в місті Києві.

Цей Договір набирає чинності в день обміну ратифікаційними грамотами.

Стаття 21

Цей Договір укладається строком на десять років.

Його чинність буде потім автоматично продовжено на наступний десятирічний строк, якщо жодна із Сторін не заявить про своє бажання денонсувати його шляхом письмового повідомлення не пізніш як за шість місяців до закінчення строку дії Договору.

Складено в місті Алма-Аті 20 лютого 1991 року в двох примірниках, кожний українською, казахською і російською мовами, причому три тексти мають однакову силу.

Стаття 22

Цей Договір після набрання ним чинності подається до Секретаріату Організації Об'єднаних Націй для реєстрації та опублікування.

За Українську Радянську Соціалістичну Республіку

Голова Верховної Ради Української Радянської Соціалістичної Республіки

Л. КРАВЧУК

За Казахську Радянську Соціалістичну Республіку

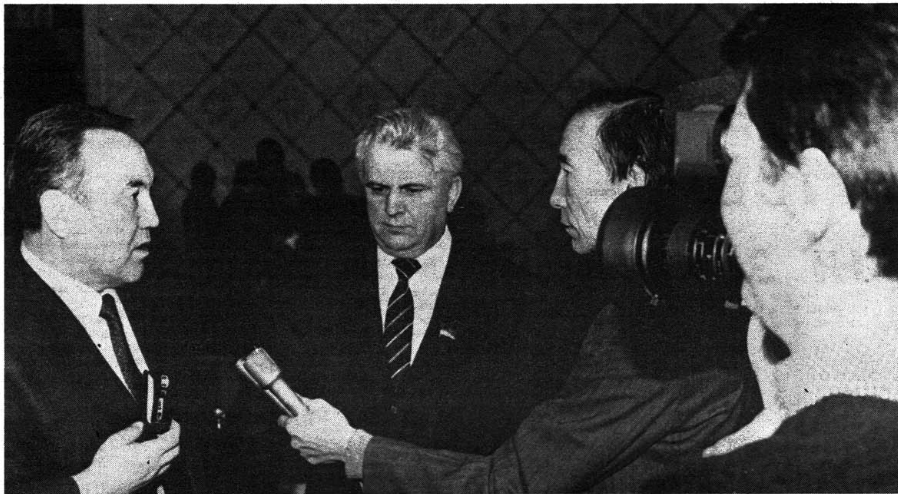
Президент Казахської Радянської Соціалістичної Республіки

Н. НАЗАРБАЄВ

УКРАЇНА — КАЗАХСТАН: ПРИКЛАД ПЛІДНИХ ВІДНОСИН

Засніжені гірські краєвиди в передмісті Алма-Ати стрімкими схилами ще раз нагадали в дні перебування офіційної делегації Української РСР в столиці Казахстану про той нелегкий шлях, який треба здолати кожному, хто йде вгору.

Відносини між двома суверенними республіками, їх розвиток на перспективу і буде зумовлено положеннями Договору між Українською РСР і Казахською РСР, який підписано в Алма-Аті. Про значення цього документа, його зміст та вплив на формування нового Союзу суверенних держав висловились керівники двох республік.

Н. НАЗАРБАЄВ, Президент Казахської РСР

Дружба українського і казахського народів має глибоке коріння. Згадку про їхні стосунки зберегли історичні пам'ятки різних часів. 120 казахів під час Великої Вітчизняної війни стали Героями Радянського Союзу в боях за Україну. Повагою і шаною відповідають українці за цей невмирущий подвиг.

Сьогодні в Казахстані мешкає майже мільйон українців. Готуючи документ Договору, ми враховували і їхні інтереси і інтереси представників інших національностей, які населяють простори нашої республіки. І тому з особливою відповідальністю ми звертаємось до майбутнього нашого народу, перспектив державного устрою всієї країни. Виходячи з цього, твердо й однозначно заявляємо: ми за союз суверенних держав. Ми не хочемо, щоб знову повернувся диктат Центру. Ми за розумний розподіл функцій управління, а отже, і за розподіл власності. Як на рівні республіки, так і на рівні Союзу. Це і є реальне втілення Декларації про державний суверенітет, який є надбанням українського і казахського народів.

З Декларації випливає й розуміння тези про союз суверенних держав. Є різні думки з цього приводу. Висловлюються навіть такі, що в цьому немає логіки. Однак, на наш погляд, держава такого типу може існувати. І тому, вважаємо, ми йдемо не тільки за своєю логікою, а за логікою історії.

Л. КРАВЧУК, Голова Верховної Ради Української РСР

Республіки, керівники яких були присутні на засіданні Ради Федерації в Москві, підписали між собою відповідні угоди. Тепер надзвичайно важливо, щоб ці договори виконувались. Таким чином, мова йде про дійовий контроль за цим процесом.

Тоді ж таки, на засіданні Ради Федерації, ми одержали проект закону про Кабінет міністрів Президента СРСР. Це питання, звісно, обговорювалося. Наша думка така: запропонована структура не може задовольнити республіки, які прийняли Декларацію про суверенітет. Бо проект нового закону лише поглиблює централізацію.

Казахстан і Україна, уклавши Договір, повинні показати приклад не тільки підписання спільних документів, а також їх неухильного виконання. Ці зв'язки мусять стати новою віхою в розвитку відносин. І це не данина якимсь віянням. Наші народи мають відчути — ми ніколи не ставили мету про відокремлення. Наш суверенітет не може бути гуманістичним, якщо ми не бачимо себе у складі єдиної держави.

Делегація України після підписання офіційних документів у Будинку дружби відвідала Центральний державний музей Казахської РСР, спорткомплекс «Медео», фабрику килимів, музей народних музичних інструментів, де відбувся концерт ансамблю «Сазгей». Посланці України поклали квіти до меморіалу Слави.

Від імені Президента Казахської РСР на честь гостей було дано обід.

21 лютого українська делегація в Мангистауській області відвідала місця, пов'язані з пам'яттю великого Кобзаря Т. Г. Шевченка.

Того ж дня ввечері делегація повернулася в Київ.

Леонід САМОЙЛЕНКО, спеціальний кореспондент «Голосу України».

У ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

22 лютого відбулося чергове засідання Президії Верховної Ради Української РСР.

Першим на засіданні було розглянуто зміст бюлетеня, що виноситься Верховною Радою УРСР на референдум 17 березня 1991 року. В обговоренні взяла участь більшість членів Президії. Проект буде подано на розгляд сесії.

Президія підтримала пропозицію Ради Міністрів УРСР про створення в 1991 році республіканського позабюджетного фонду стабілізації економіки. Це питання також вирішено винести на розгляд третьої сесії.

На обговорення парламенту Президія ухвалила подати і доопрацьований відповідно до зауважень проект Закону «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні». Розглянуті узагальнення та пропозиції Комісії з питань культури та духовного відродження про роботу органів державного управління по створенню умов для розвитку культур національних меншин України вирішено надіслати Раді Міністрів УРСР для вжиття практичних заходів.

На засіданні розглянуто питання організації роботи Верховної Ради УРСР на наступному тижні, ряд інших питань державного життя республіки.

Вів засідання Голова Верховної Ради Української РСР Л. Кравчук.

У Центральній республіканській комісії референдуму СРСР на території Української РСР

21 лютого відбулося засідання Центральної республіканської комісії референдуму СРСР. Як відомо, Президія Верховної Ради УРСР поклала її повноваження на Центральну виборчу комісію по виборах народних депутатів Української РСР, а Верховна Рада республіки ввела додатково до її складу представників ряду новостворених громадських організацій.

Голова Комісії В. Бойко інформував учасників засідання про проведену в республіці роботу в зв'язку з підготовкою до референдуму. Утворено 27 округів, межі яких співпадають з територіями областей, міст Києва і Севастополя. Обов'язки окружних комісій по проведенню референдуму Радами чи їх виконкомами покладено на обласні або міські виборчі комісії по виборах депутатів відповідних Рад. У Волинській, Івано-Франківській і Львівській областях сформовано окремі окружні комісії референдуму. В республіці утворено 34089 дільничних комісій. Системою комісій, які мають забезпечити проведення референдуму, охоплено близько 400 тисяч чоловік.

Центральна республіканська комісія референдуму СРСР визначила напрямки своєї подальшої роботи, затвердила календарний план основних заходів. Ним передбачено виготовлення бюлетенів та бланків документів референдуму, інструктування працівників, зайнятих його проведенням, складання списків громадян, які мають право брати участь у референдумі, підготовку дільниць для голосування, порядок інформування про хід голосування і його результати.

Розглянуто форму бюлетеня. Як відомо, Верховною Радою СРСР до нього внесено одне запитання: «Чи вважаєте ви необхідним збереження Союзу Радянських Соціалістичних Республік, як оновленої федерації рівноправних суверенних республік, в якій повною мірою гарантуватимуться права і свободи людини будь-якої національності». На це запитання слід буде відповісти: «Так» чи «Ні».

Витрати на проведення референдуму у республіці складуть досить значну суму — 22 млн. 439 тис. карбованців. На виготовлення бюлетенів і документації піде 75 тонн паперу. Центральну республіканську комісію обслуговуватиме робоча група у складі 16 працівників.

Розглянуто інші організаційні і технічні питання підготовки і проведення референдуму.

Заслухано повідомлення керівних працівників Державного комітету УРСР по пресі і Українського відділення об'єднання «Союзбланквидав» про підготовку поліграфічної бази до виготовлення бланків документів до референдуму.

Визнано за необхідне організувати чергування членів Центральної республіканської комісії, їх виїзду на місця для ознайомлення з ходом підготовки до проведення референдуму в округах та надання практичної допомоги окружним і дільничним виборчим комісіям.

На засіданні йшлося також про питання організації роботи комісії після визначення Верховною Радою УРСР змісту другого бюлетеня на референдумі, який має бути встановлений відповідно до її рішення, присутності представників трудових колективів, громадських організацій на засіданнях комісій референдуму, на дільницях під час голосування, підрахунку голосів.

* * *

Центральна республіканська комісія референдуму СРСР розміщується за адресою: 252196, м. Київ-196, площа Лесі Українки, № 1, 6-й поверх, кімн. № 600. Телефони: 296-86-36, 296-85-00, 296-86-70. Прийом громадян від 9 до 18 години.

Хто є хто

Найгірше — протиправні закони

ЄМЕЦЬ Олександр Іванович, Центральний виборчий округ № 21 Києва, 1959 року народження, українець, член ПДВУ (Партії демократичного відродження України). Закінчив Київський державний університет імені Т. Шевченка, психолог, і Київську вищу школу МВС СРСР імені Ф. Дзержинського, правознавець. Голова Комісії Верховної Ради УРСР у правах людини. Входить до опозиції в парламенті.

— Що б ви розповіли про себе у короткій автобіографії?

— Мені 32 роки, народився і виріс у невеликому селі Велика Медведівка Шепетівського району на Хмельниччині. З третьої спроби вступив на філософський факультет Київського університету, після закінчення працював вихователем у приймальнику-розподільнику для неповнолітніх, викладачем дитячої психології, науковим співробітником криміналогічної лабораторії. У політиці починав з народної спілки сприяння перебудові в Києві, з «Меморіалу». Сьогодні — співголова ПДВУ.

Батько — директор сільської восьмирічки, мати — сільський фельдшер. До Івана Григоровича Ємця, заступника міністра юстиції УРСР, ніякого відношення не маю, тільки недавно з ним познайомився. Це запитання мені задають досить часто...

— Що змінює дитячу безпосередність у сприйманні світу на дорослість, в якій є і підлість, і підступність, і хитрість, і жорстокість?..

— Дитина сприймає світ таким, яким його подають дорослі. Так і формується людина, її, здатною на будь-які вчинки, робить життя. Є в цієї проблеми і політичний аспект. Коли мені докоряють, чому ви, мовляв, так різко змінили свої погляди, я відповідаю: людині, якій завжди говорили, що за дверима біле, а вона прочинила двері і побачила там чорне, безглуздо вірити в оте «біле». Так сталося й зі мною. Для мене це був досить болючий шлях. Ще в університеті я прочитав книгу Бориса Дьякова «Роздуми про пережите», тоді й почали прочинятися мої «двері». А потім були Солженіцин, інші автори...

— Сьогодні радянська молодь на відміну від західних ровесників політично є досить пасивною. Вона що, не дійшла ще до своїх «дверей»?

— Мене це теж дивує, хоча я й сам ще не дуже старий. Розумієте, за останні десятиріччя основним стрижнем ідеологічного виховання молоді ми зробили слухняність. Діти ходили строєм у дитсадку, школі, піонерському таборі. Ми не формували у молоді цінність поведінки особистості, потяг до свободи. Свободи не вчинків, а атмосфери, в якій живеш, вільно дихаєш. Якщо людина нікому не заважає, вона може бути вільною. У нас до розуміння цього не дійшли, все виховання було централізоване, примусове, заідеологізоване до краю.

— Як співвідносяться загальнолюдські права і законодавство окремої країни? Що вище? Як знайти компроміс між ними?

— Законодавство країни може бути побудоване так, що цього протиставлення не буде. В противному разі зрозуміло, що загальнолюдські права вищі за законодавство. Є таке поняття, як неправові закони. Тобто закони, правові норми, які порушують загальнолюдські права. Наприклад, Указ Президента про обмін грошей. Якщо відкинути економічний бік цього питання, то Указ — грубе порушення прав людини. Практично введено несудовий розгляд справ, коли людина має прийти в комісію, яка невідомо ким сформована, і доводити, що свої гроші вона заробила чесно, а не вкрала. Я не певен, що не знайдеться комісії, якій сподобається допитувати, вести слідство. І головне — не сказано, де можна оскаржити її висновки...

— Тобто у загальнодержавному масштабі порушено презумпцію невинності?

— Звичайно. І порівняння із закордонними деклараціями про прибутки є недоречним. Там людина пише декларацію за своїм розсудом, а відповідні органи, якщо їй не вірять, мусять доводити свою правоту. У нас же — все навпаки.

— А інтерв'ю вам не набридли?

— Ні. Я використовую їх для пропаганди ідей моєї партії — ПДВУ. Хочу сказати: є така партія, вона мені подобається, і я хочу піднести її престиж.

— А як ви виховуєте своїх дітей, щоб не порушити їхніх прав людини?

— У мене двоє синів: одному — 11, другому — 5 років. Проблеми є: дітям бажано бачити батька вдома частіше. А щодо виховання, то справді вчити інших легше, аніж самому дотримуватися свого вчення. Не завжди втримуюся в «парламентських межах». Дуже вдячний вам за це запитання: буду згадувати його, коли наступного разу обиратиму форму виховної дії.

Вів бесіду спеціальний кореспондент «Голосу України» Володимир СКАНЯ.

Фото Віталія ЛЕЩИНСЬКОГО.

З телетайпної стрічки

Президія Ради Федерації незалежних профспілок України виступила із заявою, в якій підтримує рішення Верховної Ради Української РСР щодо референдуму і закликає членів профспілок, трудящих республіки взяти участь у ньому і висловитись за Союз суверенних республік.

* * *

До Ради Міністрів УРСР надійшов текст звернення спільної наради директорів, голів профспілкових комітетів шахт і членів робітничого (страйкового) комітету нововолинської групи шахт до всіх шахтарських колективів міста.

Учасники наради підтримали зусилля уряду України, зокрема Голови Ради Міністрів республіки В. Фокіна, спрямовані на передачу вугільної і металургійної промисловості з союзного підпорядкування у республіканське. Висловлено сподівання на високу ефективність республіканської програми виходу з економічної кризи, а також на гарантії, які дасть Рада Міністрів народу України при стабільній і ефективній роботі всіх галузей народного господарства.

Новини з усієї України

ВРЯТУВАЛИ ШЕДЕВР

Чернігівська область. Перлиною архітектури вважається церква, пам'ятка історії та культури в селі Жукля. Її щойно реставровано на народні кошти. І от церква знову служить людям. Збудована вона в 1914 році. На її спорудження пішло мільйон штук і одна цеглина. У застійні часи шедевр архітектури «мудрі господарі» хотіли стерти з лиця землі, але руйнівна техніка виявилася безсилою.

Віктор БОЖОК.

Телеграфним рядком з Одеси

РИНОК — НЕ РИНГ

Аби ринкові відносини не нокаутували студентів, облвиконком затвердив комплекс спецзаходів. Ряд студентських їдалень отримав з місцевого бюджету 3 мільйони карбованців. Студентським сім'ям виділено 150 пральних машин, у гуртожитки передано 100 телевізорів. Створюються магазини для продажугостродефіцитних товарів за твердими державними цінами. Дешевшими будуть для молоді, що вчиться, квитки у театр.

ЖИВИЙ ПОЛІГОН

Як допомогти Чорному морю зберегти свою екосистему? Вчені Одеського відділення Інституту біології південних морів вирішили створити в районі пляжу «Дельфін» дослідний полігон біологічної меліорації моря. Там оселяться різноманітні водорості, мідії, мікроорганізми, здатні інтенсивно очищати воду від шкідливих домішок.

ПРИГОСТИЛИ ХОЛОДОМ

Кілька днів мерзли в нетоплених приміщеннях 260 дітей, що приїхали... на оздоровлення в одеський будинок відпочинку «Маяк» з Чернігівської області. За них заздалегідь було переказано сюди чималі кошти, та господарі явно не чекали гостей. Чимало малюків одразу потрапили до лікарні. Втрутилася обласна комісія. Лише після цього потепліло.

ЛЬОДОВЕ ПОБОЇЩЕ

...Кілька діб воювали з крижаними торосами в акваторії порту Кілія на Дунаї екіпажі аварійно-рятувальних морських буксирів «Посейдон», «Плутон» та «Буялик». Тепер сюди вже заходять судна Дунайського пароплавства. Та льодове побоїще триває, бо крижані затори ще виникають у гирлі ріки.

ПЕРЕСТРІЛКА НА ЯРМАРКОВІЙ

Після короткої перестрілки (на щастя, ніхто не постраждав) міліція затримала на Ярмарковій площі в Одесі вісім бойовиків, озброєних гранатами, гвинтівками та ножами. Виявилось, місцева банда з'ясовувала стосунки з «колегами» одного з кавказьких міст, які теж зажадали своєї сфери впливу в Одесі.

ДЕ ЇЖАКИ ЖИВУТЬ

Вийшов надвір погуляти й змушений був здійснити кількатижневу подорож по Україні семирічний одесит Юрко Грахов. До нього підійшов незнайомий чоловік і запропонував: «Хочеш побачити, де їжаки живуть?» Юрко пішов за незнайомцем, і той, забравши його з собою, почав роз'їжджати по республіці. Міліція отримала десятки сигналів, усі вони ретельно перевірялися. Так натрапили на слід. Хлопчик уже вдома, а зловмисник під слідством.

Георгій ВОРОТНЮК, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Третій дзвінок

ЯКОЮ БУДЕ ШАХТАРСЬКА ВЕСНА?

На думку шахтарів Донбасу, уряд України зволікає з вирішенням питань, що були висунуті як вимоги на переговорах у Донецьку в кінці січня. У зв'язку з цим на 20 лютого був запланований страйк з припиненням відвантаження вугілля споживачам. Але рішенням регіональної спілки страйкових комітетів Донбасу (РССКД) страйк відкладено.

У Київ для продовження переговорів з урядом республіки відбула спеціально створена комісія РССКД. До її складу увійшли і працівники Незалежної профспілки гірників.

У разі невиконання вимог до 26 лютого шахтарі залишають за собою право поновити страйк 1 березня.

Юрій ДОЦЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».
Донецьк.

ПАЦИФІСТ? СТРУНКО!

Стій! Хто йде!

Цей випадок трапився понад місяць тому з юним киянином Олександром С. (прізвище він просив не називати) у далекому і неспокійному литовському містечку Анекщай. Відпочиваючи у тамтешньому санаторії, Олександр з двома своїми молодшими товаришами, маючи гарний післяобідній настрій, вирішив пройтись чепурним містечком. За київською звичкою одразу й не звернув уваги на «УАЗик» захисного кольору і військових біля нього. Тим паче, що наш земляк у свої шістнадцять вважає себе переконаним пацифістом.

Чи не цей пацифістський настрій і привернув увагу патруля. Двоє з них — військовий і міліціонер — перепинили Олександрову компанію. Військовий недружелюбним тоном, що не терпить заперечень, наказав: «Документи давай!».

Олександр згадує це немов страшний сон. Наказ військового він сприйняв за невдалий жарт, але було не до сміху. Справа в тому, що Олександр виглядає старшим од своїх ровесників, і це у Києві навпаки «плюс» (наприклад, коли потрібно пройти на кінофільм «до 16 років»).

А які можуть бути документи у неповнолітнього хлопчини, тож і сказав святу правду: «Немає в мене документів». Аж тут у розмову (якщо це можна назвати розмовою) втрутився міліціонер: «Поїдеш з нами на пошту, тут неподалік. В армію підеш!». Двох зовсім юних Олександрових друзів відпустили, а його завели в кабінет, де вже сиділи чотири військових чини. От де його взяв справжній страх і розгубленість. Військові й слухати не хотіли про те, що він дійсно киянин і відпочиває тут. Нарешті, вмовив зателефонувати в санаторій. А невдовзі звідти прибув працівник з путівкою Олександра і забрав його. Вже дорогою хлопець дізнався від свого рятівника, що патрулі виловлюють всіх місцевих юнаків призовного віку.

Зараз Олександр С. навчається у вечірній школі, працює в кооперативі. На моє запитання, чи хотів би поїхати до Литви, киває головою: «Так, гарно там».

Михайло БЕНЬ, студент факультету журналістики КДУ.

...є дитячу без-
...сприйманні
...ість, в якій
...підступність,
...стокість?..
...ймає світ
...подають до-
...юється лю-
...на будь-
...життя. Є
...і політичний
...ні докоря-
...мовляв, так
...свої погляди,
...людині, якій
..., що за две-
...прочинила
...там чорне,
...в оте «бі-
...й зі мною.
...досить бо-
...в університ-
...книгу Бори-
...думи про пе-
...чали прочи-
...рі». А потім

— Законодавство країни може бути побудоване так, що цього протиставлення не буде. В противному разі зрозуміло, що загальнолюдські права вищі за законодавство. Є таке поняття, як неправові закони. Тобто закони, правові норми, які порушують загальнолюдські права. Наприклад, Указ Президента про обмін грошей. Якщо відкинути економічний бік цього питання, то Указ — грубе порушення прав людини. Практично введено несудовий розгляд справ, коли людина має прийти в комісію, яка невідомо ким сформована, і доводити, що свої гроші вона заробила чесно, а не вкрала. Я не певен, що не знайдеться комісії, якій сподобається допитувати, вести слідство. І головне — не сказано, де можна оскаржити її висновки...

— Тобто у загальнодержавному масштабі порушено презумпцію невинності?

— Звичайно. І порівняння із закордонними деклараціями про прибутки є недоречним. Там людина пише декларацію за своїм розсудом, а відповідні органи, якщо їй не вірять, мусять доводити свою правоту. У нас же — все навпаки.

— А інтерв'ю вам не набридли?

— Ні. Я використовую їх для пропаганди ідей моєї партії — ПДВУ. Хочу сказати: є така партія, вона мені подобається, і я хочу піднести її престиж.

— А як ви виховуєте своїх дітей, щоб не порушити їхніх прав людини?

— У мене двоє синів: одному — 11, другому — 5 років. Проблеми є: дітям бажано бачити батька вдома частіше. А щодо виховання, то справді вчити інших легше, аніж самому дотримуватися свого вчення. Не завжди втримуюся в «парламентських межах». Дуже вдячний вам за це запитання: буду згадувати його, коли наступного разу обиратиму форму виховної дії.

Вів бесіду спеціальний кореспондент «Голосу України» Володимир СКАНЯ.

Фото Віталія ЛЕЩИНСЬКОГО.

...НИ

...н. інші авто-

**...радянська мо-
...від західних
...тично є до-
...Вона що, не
...своїх «две-**

...теж дивує,
...ще не дуже
..., за остан-
... основним
...гічного ви-
...ми зробили
...Діти ходили
...ду, школі,
...борі. Ми не
...лоді цінність
...стості, потяг
...боди не вчин-
..., в якій жи-
...хаєш. Якщо
...не заважає,
... вільною. У
... цього не
...ховання було
... примусове,
... до краю.

**...носяться за-
...права і зако-
...ної країни?
... знайти комп-
...?**

...ДЗВІНОК

**...к з припи-
...вантаження
...ачам. Але
...регіональної
...ових комі-
...(РССКД).
...дено.
...я продов-
...оворів з
...ублікою від-
...но створе-
...ССКД. До
...шли і пра-**

цівники Незалежної профспілки гірників.

У разі невиконання вимог до 26 лютого шахтарі залишають за собою право поновити страйк 1 березня.

Юрій ДОЦЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

Донецьк.

СТРУНКО!

...недруже-
...що не тер-
..., наказав:
...вай!».
...адує це не-
...сон. Наказ
...сприйняв за
... але було не
... в тому, що
...киянин, і це у
...«плюс» (на-
...потрібно про-
...«до 16 ро-

... бути доку-
...повнолітньої
...і сказав свя-
...немає в мене
... тут у роз-
... можна наз-
...втрутився
...йдеш з нами
...неподалік. В
...Двох зовсім

юних Олександрових друзів відпустили, а його завели в кабінет, де вже сиділи чотири 'військових чини. От де його взяв справжній страх і розгубленість. Військові й слухати не хотіли про те, що він дійсно киянин і відпочиває тут. Нарешті, вмовив зателефонувати в санаторій. А невдовзі звідти прибув працівник з путівкою Олександра і забрав його. Вже дорогою хлопець дізнався від свого рятівника, що патрулі виловлюють всіх місцевих юнаків призовного віку.

Зараз Олександр С. навчається у вечірній школі, працює в кооперативі. На моє запитання, чи хотів би поїхати до Литви, киває головою: «Так, гарно там».

Михайло БЕНЬ, студент факультету журналістики КДУ.

Телеграфним рядком з Одеси

РИНОК — НЕ РИНГ

Аби ринкові відносини не нокаутували студентів, облвиконком затвердив комплекс спецзаходів. Ряд студентських їдалень отримав з місцевого бюджету 3 мільйони карбованців. Студентським сім'ям виділено 150 пральних машин, у гуртожитки передано 100 телевізорів. Створюються магазини для продажу готродефіцитних товарів за твердими державними цінами. Дешевшими будуть для молоді, що вчиться, квитки у театр.

ЖИВИЙ ПОЛІГОН

Як допомогти Чорному морю зберегти свою екосистему? Вчені Одеського відділення Інституту біології південних морів вирішили створити в районі пляжу «Дельфін» дослідний полігон біологічної меліорації моря. Там оселяться різноманітні водорості, мідії, мікроорганізми, здатні інтенсивно очищати воду від шкідливих домішок.

ПРИГОСТИЛИ ХОЛОДОМ

Кілька днів мерзли в нетоплених приміщеннях 260 дітей, що приїхали... на оздоровлення в одеський будинок відпочинку «Маяк» з Чернігівської області. За них заздалегідь було переказано сюди чималі кошти, та господарі явно не чекали гостей. Чимало малюків одразу потрапили до лікарні. Втрутилася обласна комісія. Лише після цього потепліло.

ЛЬОДОВЕ ПОБОЇЩЕ

...Кілька діб воювали з крижаними торосами в акваторії порту Кілія на Дунаї екіпажі аварійно-рятувальних морських буксирів «Посейдон», «Плутон» та «Буялик». Тепер сюди вже заходять судна Дунайського пароплавства. Та льодове побоїще триває, бо крижані затори ще виникають у гирлі ріки.

ПЕРЕСТРІЛКА НА ЯРМАРКОВІЙ

Після короткої перестрілки (на щастя, ніхто не постраждав) міліція затримала на Ярмарковій площі в Одесі вісім бойовиків, озброєних гранатами, гвинтівками та ножами. Виявилось, місцева банда з'ясовувала стосунки з «колегами» одного з кавказьких міст, які теж зажадали своєї сфери впливу в Одесі.

ДЕ ЇЖАКИ ЖИВУТЬ

Вийшов надвір погуляти й змушений був здійснити кількатижневу подорож по Україні семирічний одесит Юрко Грахов. До нього підійшов незнайомий чоловік і запропонував: «Хочеш побачити, де їжаки живуть?» Юрко пішов за незнайомцем, і той, забравши його з собою, почав роз'їжджати по республіці. Міліція отримала десятки сигналів, усі вони ретельно перевірялися. Так натрапили на слід. Хлопчик уже вдома, а зловмисник під слідством.

Георгій ВОРОТНЮК, спеціальний кореспондент «Голосу України».

«ВЕРБЛЮД» З ТУМАННОСТІ АНДРОМЕДИ?..

Минулорічні літні канікули для п'ятикласника 290-ї київської школи Костика Кравченка були найгіршими з усіх. Після пригоди на ставку бабуся Віра, мамина мама, до води більше не пускала. А коли гостював у іншої бабусі, таткової мами, та взагалі з подвір'я не випускала. Сімнадцять днів рідні очей з нього не зводили, берегли, як немовля. Лише коли минула дата його... смерті, дідусевий і бабусин пресинг дещо послабшав. Але не одно Костик не відчував себе вільним, як завжди. Зіпсували ж йому канікули... інопланетяни.

Костя встиг упіймати дві рибини. Не могли похвалитися добрим виловом і його старший брат Юрко та Ігор. Ровесниця Кості Леся весь час бігала між рибалками і повідомл... кожно... про успіх сусід...

Далі все відбулося за якісь лічені секунди. Костя відчув, як незбагненна невидима сила вирвала з його рук вудлище і кинула на берег. Хлопець озирнувся. За кільканадцять метрів від нього, на узліссі, стояв якийсь сліпучо-білий об'єкт без вікон і дверей. Об'єкт за формою нагадував спину двогорбого верблюда. Ані ніг, ані коліс у нього не було. Поруч була якась жива істота, висока, без ніг, але з довгими руками. Тіло її також було сліпучо-біле.

Напевно, ця істота і вирвала вудлище. Причому, зробила вона це на відстані, воло-

Є ще на світі дива

діючи якоюсь невидимою силою. Далі Костик відчув, як його тіло зробилося важким і кам'яним, ноги відірвалися від землі.

Хлопчина автоматично схопився руками за кущ і закричав. На крик підбігла Леся. Вже лежачи на землі, Костя рукою показав у бік об'єкта: НЛО. Проте дівчина нічого такого підозрілого не помітила і побігла за старшими хлопцями. Ті спочатку сміялися, але, побачивши далеко не удаваний переляк збілдого, наче крейда, Костика, й самі злякалися. Костя ще довгий час не міг говорити, а коли оговтався, то так заїкався, що й слів не можна було розібрати.

Наступного дня Костику наснилося, ніби якийсь голос попередив хлопчика, що йому залишилося жити 5 днів. А ще через день, знов уві сні, незнайома дівчинка повідомила йому іншу дату смерті — через 17 днів.

Після пригоди на ставку у поведінці хлопчика відбулися певні зміни. Вихований, як і ровесники, у дусі відданості ідеям жовтенятсько-піонерського руху, Костик наполіг на тому, щоб удома була ікона. Йому часто сняться НЛО. Одного разу уві сні його хтось знову хотів забрати. Іноді з балкона своєї квартири Костя бачить, як над Києвом літають НЛО. І що цікаво: хто б не був тієї миті поруч, ніяких об'єктів не бачив.

Чи не нафантазував Костик Кравченко? Схоже, ні. Про свою ж зустріч з інопланетянами він досі так і не розповів однокласникам. Чому? Боїться, що сміятимуться.

На моє прохання Костя намалював НЛО. Він справді схожий за формою на спину двогорбого верблюда.

Леонід БРОВЧЕНКО.

Київ.

Мал. В. КИСЕЛЬОВА.

Проти «форсу» ОРСу

Факт і коментар

Знаєте, лист народного депутата Залізничної райради Києва Лідії Лисак, у якому повідомлялося, що під час обміну купюр згідно з січневим президентським Указом ОРС (відділ робітничого постачання) їдалень і ресторанів Півде... Західн... залізниці зда... ...2,7 т... ...і карбованців, не був несподіванкою. В умовах загального дефіциту ми вже давно розібралися, хто у нас є хто у фінансовому плані і хто в наших умовах почуває себе досить-таки непогано.

Л. Лисак повідомила, що як депутат, член комісії по прийому купюр вона була проти того, щоб таку суму приймали до обміну.

— А я вважаю, що комісія райвиконкому зробила правил... коли прий...а ті тисячі, ... переконан... начальник РВВС підполковник міліції Володимир Будніков. — Ми гроші прийняли, здали їх до банку, а потім провели вибіркову перевірку закладів ОРСу. Вона встановила, що здана сума набагато перевищує однодобову виручку і торговельних точок, і всього ОРСу. Тобто махінації, так би мовити, наявні, але ж гроші вже в банку. І буде правильно, коли вони й залишаться на рахунку держави, а не повернуться махінаторам.

Згодний з ним і в. о. голови Залізничного райвиконкому Валерій Титарчук:

— Крім ОРСу, у нас в районі ще близько сотні таких «форсунів» великими сумами. У всіх, як і в ОРСу, мотивація сміховинна: пізно дізналися про Указ, заклади розкидані в різних місцях, люди масово приходили за покупками, не здали виручку за два дні, і таке інше. Але ж ми все розуміємо, тому всі ці гроші сьогодні на спецрахунку № 904 у банку і після ретельної перевірки і встановлення фактів зловживань до господарів не повернуться.

Зараз цими фактами займається спеціальна ревізійна комісія із залученням найрізноманітніших фахівців, і все буде згідно з Указом і законами.

Отже, ОРС і «компанія», в яких, як у міфічній Греції, все є, цього разу «прокололися», а радянські органи, коли зроблять те, що планують, будуть на висоті. А якщо так, то Указ Президента хоч в окремому районі досяг своєї мети. Отак би — по всій країні. Мрії, мрії...

Однак Лідії Антонівні Лисак ми вдячні.

Володимир СЕРГІЄВИЧ.

ДЕРЖБАНК СРСР ПОВІДОМЛЯЄ,

ЩО З 20 ЛЮТОГО ВСТАНОВЛЕНО КУРСИ ІНОЗЕМНИХ ВАЛЮТ:

Найменування валюти	Офіційний курс	Комерційний курс	Спеціальний курс
100 австралійських доларів	43—41	130—23	434—10
100 австрійських шилінгів	5—28	15—84	52—80
100 фунтів стерлінгів	108—12	324—36	1081—20
1000 бельгійських франків	18—11	54—33	181—10
100 німецьких марок	37—15	111—45	371—50
100 голландських гульденів	33—08	99—24	330—80
100 датських крон	9—68	29—04	96—80
10000 італійських лір	4—96	14—88	49—60
100 канадських доларів	47—73	143—19	477—30
100 норвезьких крон	9—53	28—59	95—30
100 доларів США	54—98	164—94	549—80
100 фінляндських марок	15—35	46—05	153—50
100 французьких франків	10—94	32—82	109—40
100 шведських крон	9—96	29—88	99—60
100 швейцарських франків	43—53	130—59	435—30
100 югославських динарів	4—13	12—39	41—30
1000 японських ієн	4—24	12—72	42—40
100 екю	76—64	229—92	—

КОНТАКТИ «МІНОЛТИ»

Знайшли своїх покупців усі експонати комерційної виставки-продажу товарів японської фірми «Мінолта», що завершилася у Львові: копіювально-множильна техніка, фотоапарати, телефакси.

— «Мінолта» виробляє дуже прості й зручні машини, — говорить директор її відділу по торгівлі з СРСР **Райнер Міз**. — Вже сьогодні ними користуються у Прибалтиці, Білорусії, Москві. Оплата наших товарів — у валюті, а обслуговування — у карбованцях. Ціна немала, але ж сюди входить і вартість запчастин, підготовка кадрів, обслуговування, консультування.

Додамо, що фірма добре відома на Україні. Кілька років тому її постійними клієнтами стали такі підприємства західного регіону, як «Електрон», «Полярон», «Львівприлад» та інші. Фірмі допомагає нове радянсько-австрійське підприємство «Мінолта-Трейдінг-Україна». Воно першим у республіці вийшло з-під диктату Зовнішпосилторгу, отже, прибуток від продажу імпортних товарів залишається в республіканському бюджеті.

Ірина ІВАНОВА.

ДЕРЖ...

**73-го тиражу ...
м. Мінську.**

**Виграші ви...
п'ятдесяти д...**

№№ серій	№№ облігацій
200959	1—10
201307	067*)
201811	1—10
202447	1—10
203057	1—10
203177	1—10
203466	077*)
204771	100*)
204867	010*)
205047	100*)
205075	084*)
205605	045*)
206425	054*)
206797	1—10
206806	1—10
207304	1—10
207365	072*)
207696	1—10
207792	1—10
209733	064*)
210527	1—10
211108	021*)
211155	061*)
211744	087*)
211755	035*)
211988	030*)
212967	084*)
213433	1—10
213459	068*)
213980	1—10
214628	080*)
215039	090*)
215139	040*)
215390	1—10
215656	1—10
215919	093*)
216496	1—10
216531	1—10
217042	013*)
217853	001*)
218145	1—10
218268	012*)
218649	1—10
219210	1—10
219486	097*)
221482	1—10
222627	029*)
222672	1—10
222784	1—10
224728	044*)
225998	039*)
226265	1—10
227861	060*)
227975	1—10
228032	029*)
229334	018*)
229572	1—10
230027	060*)
230219	1—10
230596	1—10
230641	044*)
230752	1—10
230825	024*)
231633	041*)
231713	067*)
232100	012*)
232849	027*)

*** На решту ...
300 карбован...**

ГОЛОС України

ЮД» З ТУМАННОСТІ АНДРОМЕДИ?..

ітні канікули
ка 290-ї ки-
остика Крав-
йігіршими з
оди на ставку
ина мама, до
ускала. А ко-
шої бабусі,
а взагалі з
скала. Сім-
ні очей з ньо-
регли, як не-
и минула да-
дідусевий і
дещо послаб-
но Костик не
вільним, як
и ж йому ка-
етяни.
упіймати дві
и похвалити-
ловом і його
рко та. Ігор.
і Леся весь
рибалками і
кно ро ус
лося за якісь
Костя відчув,
евидима сила
рук вудлище
ег. Хлопець,
ільканадцять
, на узліссі,
сліпучо-білий
дверей. Об'єкт за формою нагадував спину двогорбого верблюда. Ані ніг, ані коліс у нього не було. Поруч була якась жива істота, висока, без ніг, але з довгими руками. Тіло її також було сліпучо-біле.

Напевно, ця істота і вирвала вудлище. Причому, зробила вона це на відстані, володіючи якоюсь невидимою силою. Далі Костик відчув, як його тіло зробилося важким і кам'яним, ноги відірвалися від землі.

Є ще на світі дива

Хлопчина автоматично схопився руками за кущ і закричав. На крик підбігла Леся. Вже лежачи на землі, Костя рукою показав у бік об'єкта: НЛО. Проте дівчина нічого такого підозрілого не помітила і побігла за старшими хлопцями. Ті спочатку сміялися, але, побачивши далеко не удаваний переляк зблідлого, наче крейда, Костика, й самі злякалися. Костя ще довгий час не міг говорити, а коли оговтався, то так заїкався, що й слів не можна було розібрати.

Наступного дня Костику наснилося, ніби якийсь голос попередив хлопчика, що йому залишилося жити 5 днів. А ще через день, знов уві сні, незнайома дівчинка повідомила йому іншу дату смерті — через 17 днів.

Після пригоди на ставку у поведінці хлопчика відбулися певні зміни. Вихований, як і ровесники, у дусі відданості ідеям жовтенятсько-піонерського руху, Костик наполіг на тому, щоб удома була ікона. Йому часто сняться НЛО. Одного разу уві сні його хтось знову хотів забрати. Іноді з балкона своєї квартири Костя бачить, як над Києвом літають НЛО. І що цікаво: хто б не був тієї миті поруч, ніяких об'єктів не бачив.

Чи не нафантазував Костик Кравченко? Схоже, ні. Про свою ж зустріч з інопланетянами він досі так і не розповів однокласникам. Чому? Боїться, що сміятимуться.

На моє прохання Костя намалював НЛО. Він справді схожий за формою на спину двогорбого верблюда.

Леонід БРОВЧЕНКО.
Київ.

Мал. **В. КИСЕЛЬОВА.**

...оти «форсу» ОРСу

народного де-
ної райради
ак, у якому
що під час
ідно з січне-
ким Указом
ітничого по-
ь і рестора-
ді заліз-
ті і кар-
несподіван-
загального
е давно ро-
нас є хто у
ні і хто в
очуває себе
ано.
ідомила, що
комісії по
вона була
таку суму
іну.
о, що комі-
у зробила
прий а ті
конан на-
ідполковник
ир Будні-

Факт і коментар

ков. — Ми гроші прийняли, здали їх до банку, а потім провели вибіркову перевірку закладів ОРСу. Вона встановила, що здана сума набагато перевищує однодобову виручку і торговельних точок, і всього ОРСу. Тобто махінації, так би мовити, наявні, але ж гроші вже в банку. І буде правильно, коли вони й залишаться на рахунку держави, а не повернуться махінаторам.

Згодний з ним і в. о. голови Залізничного райвиконкому Валерій Титарчук:

— Крім ОРСу, у нас в районі ще близько сотні таких «форсунів» великими сумами. У всіх, як і в ОРСу, мотивація сміховинна: пізно дізналися про Указ, заклади розкидані в різних місцях, люди масово приходили за покупками, не здали виручку за два дні, і таке інше. Але ж ми все розуміємо, тому всі ці гроші сьогодні на спецрахунку № 904 у банку і після ретельної перевірки і встановлення фактів зловживань до господарів не повернуться.

Зараз цими фактами займається спеціальна ревізійна комісія із залученням найрізноманітніших фахівців, і все буде згідно з Указом і законами.

Отже, ОРС і «компанія», в яких, як у міфічній Греції, все є, цього разу «прокололися», а радянські органи, коли зроблять те, що планують, будуть на висоті. А якщо так, то Указ Президента хоч в окремому районі досяг своєї мети. Отак би — по всій країні. Мрії, мрії...

Однак Лідії Антонівні Лисак ми вдячні.

Володимир СЕРГІЄВИЧ.

...К СРСР ПОВІДОМЛЯЄ,

...20 ЛЮТОГО ВСТАНОВЛЕНО ...СИ ІНОЗЕМНИХ ВАЛЮТ:

...валюти	Офіційний курс	Комерційний курс	Спеціальний курс
...х доларів	43—41	130—23	434—10
...шилінгів	5—28	15—84	52—80
...нгів	108—12	324—36	1081—20
... франків	18—11	54—33	181—10
...рок	37—15	111—45	371—50
...гульденів	33—08	99—24	330—80
...н	9—68	29—04	96—80
... лір	4—96	14—88	49—60
...оларів	47—73	143—19	477—30
...рон	9—53	28—59	95—30
...	54—98	164—94	549—80
... марок	15—35	46—05	153—50
...франків	10—94	32—82	109—40
...он	9—96	29—88	99—60
... франків	43—53	130—59	435—30
... динарів	4—13	12—39	41—30
...н	4—24	12—72	42—40
...	76—64	229—92	—

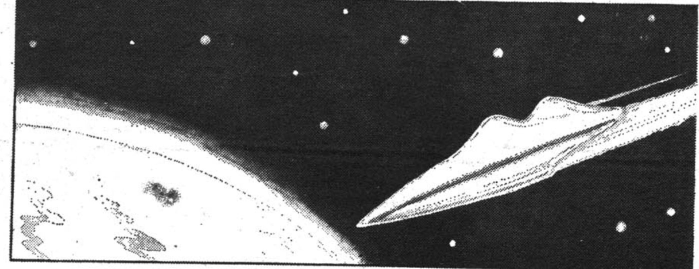
КОНТАКТИ «МІНОЛТИ»

Знайшли своїх покупців усі експонати комерційної виставки-продажу товарів японської фірми «Мінолта», що завершилася у Львові: копіювально-множильна техніка, фотоапарати, телефакси.

— «Мінолта» виробляє дуже прості й зручні машини, — говорить директор її відділу по торгівлі з СРСР **Райнер Міз**. — Вже сьогодні ними користуються у Прибалтиці, Білорусії, Москві. Оплата наших товарів — у валюті, а обслуговування — у карбованцях. Ціна немала, але ж сюди входить і вартість запчастин, підготовка кадрів, обслуговування, консультування.

Додамо, що фірма добре відома на Україні. Кілька років тому її постійними клієнтами стали такі підприємства західного регіону, як «Електрон», «Поляром», «Львівприлад» та інші. Фірмі допомагає нове радянсько-австрійське підприємство «Мінолта-Трейдінг-Україна». Воно першим у республіці вийшло з-під диктату Зовнішпосилторгу, отже, прибуток від продажу імпортних товарів залишається в республіканському бюджеті.

Ірина ІВАНОВА.

ДЕРЖАВНА ВНУТРІШНЯ ВИГРАШНА ПОЗИКА 1982 РОКУ

ДОВІДКОВА ТАБЛИЦЯ

73-го тиражу виграшів, що відбувся 15 лютого 1991 року в м. Мінську.

Виграші випали на такі номери серій і облігацій в усіх п'ятдесяти двох розрядах позики:

№№ серій	№№ облігацій	Розмір виграшу в карбованцях	№№ серій	№№ облігацій	Розмір виграшу в карбованцях	№№ серій	№№ облігацій	Розмір виграшу в карбованцях
200959	1—100	300	232861	1—100	300	262932	008*)	5000
201307	067*)	2500	233945	1—100	300	263398	061*)	2500
201811	1—100	300	233996	093*)	1000	265157	1—100	300
202447	1—100	300	234146	1—100	300	266691	080*)	2500
203057	1—100	300	234394	036*)	2500	266743	1—100	300
203177	1—100	300	234410	066*)	10000	266917	1—100	300
203466	077*)	1000	237228	1—100	500	267055	090*)	2500
204771	100*)	1000	238931	1—100	500	267800	081*)	25000
204867	010*)	5000	240357	1—100	500	268429	066*)	2500
205047	100*)	5000	240474	083*)	2500	268609	1—100	300
205075	084*)	5000	240694	024*)	1000	269186	098*)	1000
205605	045*)	10000	241123	1—100	500	272813	021*)	2500
206425	054*)	5000	241138	1—100	500	273311	042*)	5000
206797	1—100	300	241918	1—100	300	273945	002*)	2500
206806	1—100	300	242762	049*)	1000	274709	070*)	5000
207304	1—100	300	242857	1—100	300	274731	1—100	300
207365	072*)	2500	242864	1—100	500	274994	062*)	2500
207696	1—100	300	242919	017*)	2500	276884	029*)	2500
207792	1—100	500	243202	013*)	5000	277421	028*)	5000
209733	064*)	25000	243331	1—100	500	277425	1—100	300
210527	1—100	300	244125	1—100	300	277901	020*)	2500
211108	021*)	5000	244632	047*)	10000	278846	1—100	500
211155	061*)	2500	245254	078*)	1000	279265	083*)	2500
211744	087*)	2500	245651	071*)	2500	279864	020*)	10000
211755	035*)	1000	245719	1—100	300	280493	025*)	1000
211988	030*)	2500	247318	025*)	5000	280740	1—100	500
212967	084*)	2500	247434	079*)	5000	280756	087*)	2500
213433	1—100	300	248239	1—100	300	281041	011*)	1000
213459	068*)	2500	248678	1—100	300	281295	1—100	300
213980	1—100	300	248730	1—100	300	281394	058*)	1000
214628	080*)	5000	249354	1—100	300	281828	084*)	2500
215039	090*)	1000	249605	1—100	300	281939	1—100	300
215139	040*)	25000	250290	030*)	5000	282004	1—100	300
215390	1—100	500	251438	1—100	300	282322	1—100	300
215656	1—100	300	251563	069*)	1000	282761	1—100	300
215919	093*)	2500	252109	1—100	500	282830	090*)	2500
216496	1—100	300	252707	003*)	2500	283161	1—100	300
216531	1—100	300	253117	042*)	2500	283311	075*)	1000
217042	013*)	5000	253246	071*)	5000	284239	001*)	1000
217853	001*)	2500	253407	1—100	300	284252	1—100	300
218145	1—100	300	253508	029*)	2500	285961	025*)	5000
218268	012*)	2500	253646	1—100	300	287178	1—100	300
218649	1—100	300	253803	1—100	300	287889	063*)	5000
219210	1—100	300	253863	032*)	2500	288229	024*)	2500
219486	097*)	2500	254049	1—100	300	288344	072*)	5000
221482	1—100	300	254331	039*)	5000	290268	097*)	5000
222627	029*)	2500	254377	068*)	1000	290310	081*)	10000
222672	1—100	300	254457	027*)	1000	290474	1—100	300
222784	1—100	300	254696	016*)	1000	290700	1—100	500
224728	044*)	5000	254847	1—100	300	290807	038*)	2500
225998	039*)	5000	255090	062*)	10000	292530	1—100	300
226265	1—100	300	255861	1—100	300	293597	1—100	300
227861	060*)	2500	256300	1—100	300	293629	1—100	500
227975	1—100	500	256379	063*)	10000	294344	070*)	2500
228032	029*)	5000	256703	076*)	5000	294722	1—100	500
229334	018*)	2500	258288	1—100	300	295308	064*)	2500
229572	1—100	500	258941	099*)	5000	295460	030*)	25000
230027	060*)	5000	259649	024*)	5000	295931	1—100	300
230219	1—100	300	260095	1—100	300	296262	1—100	500
230596	1—100	300	260552	100*)	10000	296775	1—100	300
230641	044*)	5000	260642	005*)	2500	297361	033*)	2500
230752	1—100	500	260659	075*)	2500	297939	063*)	5000
230825	024*)	1000	261003	008*)	2500	298075	086*)	10000
231633	041*)	2500	261697	069*)	5000	298336	058*)	2500
231713	067*)	10000	262052	024*)	5000	298863	1—100	300
232100	012*)	25000	262408	091*)	2500	299425	090*)	2500
232849	027*)	2500	262620	058*)	1000			

*** На решту 99 номерів облігацій цієї серії випали виграші по 300 карбованців.**

ЗА ШАПКУ—ЖИТТЯ. ЧИ ВАРТО?

В одному із сіл поблизу Чернігова ховали 22-річного юнака. Смерть завжди безглузда, а в такому віці тим більше.

Працював слюсарем у «Чернігівгазі», на роботі характеризувався позитивно, до спиртного прихильності не мав, на здоров'я теж не скаржився, збирався одружитися. Батьки, звісно, були вбиті горем, приголомшені сусіди допитувались, яка ж, мовляв, причина смерті? Та однозначної відповіді ніхто не міг дати. Батьки, хоч і знали, теж не розголошували. На те були причини.

...Того пізнього зимового вечора Андрій Б. повертався з побачення. На вулиці зустрівся з жінкою, яка вела за руку хлопчика. На голові в неї була новенька норкова шапка. Андрій умить зірвав її з голови й кинувся навтьоки. Жінка спочатку розгубилася, а потім разом із сином побігла слідом за грабіжником. Метрів за 200 стояла низенька металева огорожа. Її перескочив грабіжник і зник у темряві.

Пошкодувала жінка за пропажею й пішла додому. Зранку наступного дня зустрілася з дільничним, точно назвала прикмети грабіжника. На її подив, у міліції повернули шапку.

Зрозуміло, після деяких необхідних у таких випадках формальностей.

Що ж трапилося з нападником? Коли він перелазив через металеву огорожу, то гострим шпилем зачепився за пах, чим викликав сильну кровотечу. Потрібна була негайна медична допомога, але страх скував хлопця. Вже на іншій вулиці Андрій Б., зустрівши перехожого, попросив його викликати «швидку». Його останніми словами були:

— Зателефонуйте Ірині й скажіть, що я в лікарні, — і він назвав номер телефону своєї нареченої.

Коли прибула «швидка», Андрій був уже непритомний. Невдовзі в лікарні він помер.

Як сказали мені у слідчих органах, можливо, це було перше правопорушення Андрія Б. Перше «хрещення» грабіжника-початківця виявилося й останнім.

Петро ПУЛІНЕЦЬ,
завідуючий відділом обласної газети «Деснянська правда».
Чернігів.

АКЦІЇ ЧИ ПРОДАЖ?

Роздуми над концепцією роздержавлення

Земля — це те, що об'єднує нас у народ, спільність людей. Немало є аргументів за те, щоб продавати землю. Але...

БАГАТО років у нашій країні основною масою загальнодержавної власності управляла держава. Через міністерства, відомства, главки, трести, контори тощо. Створилась ілюзія, що все це належить державі.

Настільки, що роздержавлення майна уявляється багатьом як його розпродаж і здача в оренду державними органами. Практично тими ж міністерствами й відомствами, керівництво яких у такому варіанті у майбутньому може виявитися безконтрольним, а управління — малоефективним, як у період застою. Ілюзія ця, на мій погляд, з буденної свідомості переходить у проекти законів, а потім у закони.

Приємним винятком у розумінні суті власності і в підході до роздержавлення є проект Закону про оренду і роздержавлення, який запропонувала Спілка орендарів і підприємців України. Як базу подальших економічних перетворень у ньому закладено принцип загальнодержавної власності. Нагадаю, що в проекті пропонується насамперед здійснити інвентаризацію й оцінку всього загальнонародного майна республіки. Далі — визначити грошовий еквівалент паю кожної людини в загальній його вартості. Ну, а потім проектом передбачається, що «кожний громадянин УРСР, котрий народився до 1 січня 1991 року, одержить свою частку майна в іменних акціях. Кожний, хто народився після 1 січня 1991 року, успадковує іменні акції від тих, хто передасть їх йому у спадщину».

І тут виникає багато різноманітних технічних, організаційних, юридичних та інших питань. Але, в принципі, тільки такий підхід здається мені гуманним, соціально справедливим, надійним.

Після того як людина (сім'я) одержить документ (можемо назвати не акції, а, нехай, сертифікат) про те, що його пай у загальнонародному майні республіки становить певну суму, вона зможе вирішити, як розпорядитися паєм чи його часткою. Наприклад, відкрити власне діло, майстерню, вступити до кооперативу, акціонерної спілки чи організувати мале підприємство.

Якщо колектив діючого державного підприємства вирішить викупити його, то внесок кожного члена колективу складатиметься, передусім, з його іменних акцій.

У разі здачі підприємства в оренду колективам орендарів — іменні акції можуть бути якоюсь мірою гарантією їхніх серйозних намірів, сумлінного й компетентного ставлення до справи. Ті ж, хто з різних причин не має можливості активно використовувати свої іменні державні акції, по суті, довіряє державі використання свого паю загальнонародного майна. І нехай не всім громадянам, а тільки окремим категоріям — інвалідам, дітям-сиротам, військовослужбовцям строкової служби, ветеранам війни — держава сплачує певний відсоток від прибутків, одержаних від використання їхньої частки майна. При цьому за кожним громадянином закріплюється право в будь-який час «вкласти в діло» його іменні акції чи їх частину.

Варіантів може бути багато. До їх розробки треба підійти серйозно й без поспіху, щоб не «нарубати дров». Помилки в таких питаннях дуже небезпечні. Головне тепер — це прийняти концепцію саме такого, на мій погляд, демократичного й гуманного процесу роздержавлення.

Хочу зупинитися ще на одному питанні. На питанні власності на землю, ліси, річки, озера, надра, по суті, частини природи як цілого. Мені здається, що природа і, в тому числі земля, повинна бути загальнонародною власністю.

Місцева влада здає конкретні ділянки землі в оренду з конкретною метою. І колгосп — орендатор землі, і фермер, і завод, і власник маленької майстерні. Земля — це те, що об'єднує нас у народ, спільність людей. Немало є аргументів «за те, щоб продавати землю». Але... Уявіть, що через три — п'ять років стане достеменним: сільськогосподарські угіддя слід продавати. Чи зможемо прийняти таке рішення й виконати його? Гадаю, зможемо й без особливих ускладнень. Якщо ж завтра розпочати продаж землі, а років через п'ять, коли стихнуть бурі перебудови, раптом стане відомо, наприклад, що розпродаж був передчасним? Що тоді? Виправити таку помилку буде набагато важче.

Тому вважаю, що в таких питаннях гріх поспішати.

Кожний депутат, здається мені, повинен думати про відповідальність, яку бере на себе. Тому треба розглядати й обговорювати проблему спочатку в цілому, концептуально. З'ясувати, що дістанемо в кожному з варіантів, порадитись з спеціалістами, виборцями, з тими, хто буде на практиці перетворювати в життя закони. Все це слід виконувати демократично, гласно, збирати й аналізувати пропозиції, складати прогнози і потім звіряти їх з дійсністю.

Борис БРАСЛАВСЬКИЙ, економіст.

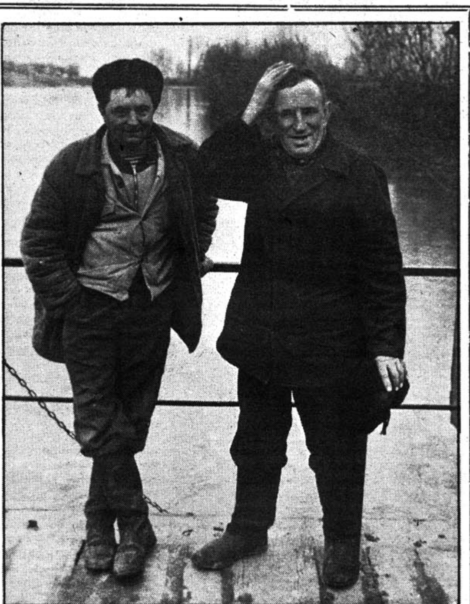

Фото Петра ПРИХОДЬКА.

Люди раптом відчули себе господарями. Цей психологічний момент дав вибуховий ефект.

ЯК ВИКУПИТИ ЗАВОД

Понад 200 колективів Дніпропетровської області набули статусу орендних

ОДНИМ з перших у Придніпров'ї це зробили ми. Взяли в оренду майно і підписали відповідну угоду.

Минув час, багато що змінилося, і не тільки в методах господарювання, а найголовніше — в соціально-психологічному кліматі. Пішло в минуле прагнення за будь-що виконати план, поступившись пріоритетним місцем головній меті — одержанню прибутків. Люди раптом відчули себе господарями. Цей психологічний момент дав вибуховий ефект. Без додаткових капітальних вкладень (їх просто не було) досягнуто істотних позитивних змін. Тим більш відрадно, що ці зміни відбулися в складних умовах, зумовлених дестабілізацією народного господарства країни, внутрішніми проблемами, котрі нагромадилися за попередні роки. Значна частина обладнання фізично й морально застаріла. Виробництво, через свою специфіку, важко піддається екологічному оздоровленню. Значні труднощі в матеріально-технічному постачанні.

І все ж колектив заводу в минулому році без будь-яких капіталовкладень, як було вже зазначено, добився збільшення прибутку порівняно з роком, що передував переходу на оренду, у 2,3 раза в основному за рахунок зростання виробництва і реалізації продукції, а також значного зниження її собівартості. Майже в півтора раза зросла продуктивність праці, відповідно збільшилась заробітна плата працівникам заводу.

Ретельний аналіз показав, що колектив заводу визначив головну мету — викуп орендованого майна і повна господарська самостійність. Ця ідея, якщо можна так висловитись, оволоділа робітниками заводу. І це не просто слова. Як свідчать соціологічні опити, проведені кількома професіональними організаціями, 100 відсотків робітників висловились за викуп заводу. Протягом 1990 року ми постійно працювали над цим, але безрезультатно.

У серпні минулого року ми звернулися в Раду Міністрів України і Міністерство водного господарства УРСР з проханням дозволити викуп орендованого майна за однією з існуючих на той час методик. Після тривалих у[illegible]чнень Мінводгосп УРСР [illegible]відомив про згоду на викуп майна. Щоправда, з рядом обмежень. Більш як 50 відсотків вартості майна має залишитись у розпорядженні вищих організацій. Ми прийняли і ці умови. На з'ясування механізмів викупу пішло ще два довгі місяці.

Слід зазначити, що активну позицію в наданні правової допомоги зайняла Спілка орендарів і підприємців УРСР. Це дуже бойова організація ділових людей, блискучі перспективи якої без-

(Закінчення на 7-й стор.)

Невигадані історії

«В ІЛЬКА БОРОНА БУЛА ТАКИ ПОЛАМАНА...»

Переповіли мені, буцімто прийшов до голови колгоспу дядько. І приніс список. Каже, зберігав за іконою до кращих часів. І от вони, мовляв, настали...

Що ж у тому списку?

«27 лютого 1927 року від р. Хр., — значилось на пожовклому, потертому папірці; — віддав до колективної господи реманент:

плуг однолемішний з чищалкою,

віз,

борони — дві».

Прочитав голова правління документ, зрозумів, що часи таки настали. І треба тепер звітувати, куди поділося все, що колись знесли люди докупи, коли організовували колгоспи. Однак, будучи керівником досвідченим і тертим, зробив вигляд, що рахунок на реманент — звичайнісінький папірець, бо нема на ньому ні підпису, ні печатки, ні відповідних штампів. Отож, не має документ і юридичної сили, то й повертати нащадкам віз, плуг і борону немає ніяких підстав.

Про те і сказав дядькові.

Але той виявився настирливим. Поїхав у місто, знайшов знавця законів, який порадив: знайдіть, шановний добродію, трьох свідків, і — все буде гаразд. Повернуть вам, якщо не віз і борону, то вартість реманенту та ще й з процентами за амортизацію.

Окрилений повернувся дядько додому. Через тиждень, знайшовши старезних свідків створення «колективної господи», привів їх до голови. Дітися нікуди, скликали правління, почали з'ясовувати — хто, що, де, коли?

Добряче впрів дядько, поки довів правлінню свою правоту. Свідки стояли на своєму — документ дійсний. І все було б, як кажуть, в ажурі, якби дід Онисько, свідок, на кінець не ляпнув: одна борона була в Ілька поламана.

Ох, і почалося! Тверді правлінці, які вже й здалися на милість божу, схаменулися. Вхопилися за дідове свідчення щодо реманенту — а чи віз був справний, а плуг таки з чищалкою?

Сумніви — це те, що перемагає навіть правду. Крутьверть, і повернули дишло дядькової спроби відшкодувати дідове майно зовсім в інший бік. Десь за годину плідних розмов вийшло так, що вже він повинен був сплатити колгоспові за утримання, збереження і ремонт реманенту. Набігла кругленька сума.

Йшов дядько додому і думав: «Ото попався! Що ж робити? Чи мотоцикла продати? Ех, борги наші...».

Леонід ДОНЦОВ.

ЯК ВИКУПИТИ ЗАВОД

(Закінчення. Початок на 6-й стор.).

сумнівні. У результаті загальних зусиль було досягнуто домовленості про створення оціночної комісії.

Враховуючи, що ніякого особливо цінного та імпортного обладнання завод не має, комісія визначила можливості його оцінки і повну вартість орендованого майна відповідно до Тимчасових методичних положень, визначених Мінфіном СРСР, тобто з урахуванням нових оптових цін, введених на початку цього року. Головним завданням представника облфінуправління було визначення бюджету, в який слід перерахувати кошти від викупу.

Нарешті, коли ми приїхали в Мінводгосп УРСР з актами оцінки майна, з відповідними розрахунками та проектами договорів на викуп у кількох варіантах, нам показали постанову Верховної Ради УРСР від 29 листопада 1990 року № 506-XII «Про захист суверенних прав власності УРСР», якою передбачено мораторій на зміну форм власності з ініціативи і за участю органів державної влади та управління. Офіційні ж органи поширюють її дію і на ініціативу трудових колективів по викупу майна. Мовляв, якщо ми не маємо змоги створити колективне підприємство «під себе», то й робітникам не дамо.

Багато разів і самі, і з юридичними службами різних рівнів вивчали цю постанову. Залишається подвійне її розуміння. Якщо накладено мораторій на всі зміни форм державної власності з ініціативи органів державної влади та управління, то при чому тут робітники? Як бути колективу, на що спертися в боротьбі за свої права?

Відсутність пакета економічних законодавчих актів формує психологічну невпевненість у колективі. Це практично руйнує тільки-но утворену, ще слабку систему робітник — трудовий колектив, трудовий колектив — держава. І лише якнайшвидше прийняття основного закону — про оренду і роздержавлення зможе зупинити цей процес дестабілізації нашої економіки.

До нас у Спілку підприємців області постійно звертаються керівники підприємств і окремі громадяни, які бажають зайнятися комерційною діяльністю, з проханням виявити законодавчу ініціативу, вплинути на законотворчу діяльність парламенту. І соромно, але доводиться поки що воювати з вітряками.

Віктор САВЧУК,
заступник голови правління Спілки підприємців підприємств та організацій Дніпропетровської області, директор Самарівського дослідного заводу залізобетонних і фільтруючих виробів.
Дніпропетровськ.

ЧУТКИ ПРО БОЖЕВІЛЬНИХ ПЕРЕБІЛЬШЕНІ?

— Минають часи, коли цілком здорових людей спроваджували до психлікарень лікуватись од «манії реформаторства» і «антирадянських думок». Часи минають, а ті люди і досі ходять з тавром «шизофреніків»...

— Колись українська психіатрична школа була досить відома у світі. Колись... Остання монографія з психіатрії українською мовою видрукована в 1964 році.

Чоловік справляв враження юриста, бо ж так і сипав статтями кодексів, розтлумачував свої складні життєві ситуації категоріями юриспруденції. Насправді ж — колишній робітник, скаржник з надцятилітнім стажем і з довідкою «шизофреніка» в руках. Втім, тут же простягнув ще одну довідку, але вже неофіційну. Виявляється, він, колишній пацієнт сумнозвісної Дніпропетровської лікарні спеціального типу, маючи досвід спілкування з нашими експертами-лікарями, втік позаторік з-під Києва в Москву і з допомогою покійного нині Андрія Сахарова пройшов амбулаторне психіатричне обстеження в тамтешній Незалежній психіатричній асоціації. Висновок: дієздатний, спроможний розв'язувати свої правові питання звичайним чином... І що ж? А нічого, чоловік як був безправним, так і залишився.

Я навмисне не називаю прізвища цього чоловіка, хоч і маю на це дозвіл, бо він — лише один із сотень тих, хто потрапив під відмантачену косу концепції так званої «млявоплинної шизофренії» академіка Снєжневського. Суть цієї «науки» проста: за командою чи без неї в нормальної, здорової людини (читай, в кожного з нас) визнавали цю хворобу без будь-яких клінічних проявів, описаних в психіатрії.

Ще кілька років тому це були б просто голі слова, позаяк наша утаємничена психіатрія не терпіла чужих очей і вух. Але позаторік в Радянському Союзі побувала делегація психіатрів та інших спеціалістів США. Познайомившись вибірково зі станом нашої психіатрії, вона назвала страшні цифри. З п'ятнадцяти госпіталізованих пацієнтів лише у дев'яти було виявлено ознаки серйозного психічного розладу. Ще сумніша картина вимальовувалась після перевірки дванадцяти виписаних з психлікарень пацієнтів — у дев'яти з них не виявили ознак будь-яких психічних розладів, а в решти — лише слабкі симптоми, які, звичайно, не можуть бути підставою для примусового лікування й госпіталізації.

А ось і наша цифеоя, яка нещодавно прозвучала з уст головного психіатра республіканського Міністерства охорони здоров'я Юрія Юдіна: на психіатричному обліку сьогодні перебуває 1,2 мільйона чоловік, з них 360 тисяч зі справжніми (певне, за міжнародними мірками?) психічними розладами...

От і оббивають пороги кабінетів усіх рівнів змучені, затавровані усіляким «шизо» чи «псих» цілком здорові наші співвітчизники — хочуть позбутися діагнозів. А користі? Якщо в «ті» часи їх цілком «законно» топтали в болото бюрократизму («Покажи папірець, що ти не «псих»), топили в мор бездушшя («Всіх не обігрієш»), то в «ці» часи цілком чуйний чиновник (дивне для нас словосполучення), як і журналіст чи адвокат, скрушно покрутить у руках папірець з діагнозом, добросовісно вислухає, обігріє щирим словом і... розведе руками... І не питайте, який рік надворі — ні за календарем астрономічним, ні за перебудовчим.

Діагноз має анулювати установа, яка його і ставила. Та ця установа часто забобонно переконана, що нехай їй краще рука всохне, більше того, інколи просто лякає, мовляв, підете туди, звідки вийшли. А «піти туди» — це знову не мати найелементарніших людських прав, жити під нейролептиками, під страхом справді втратити здоровий глузд. І цей глузд на волі кидає одних в апатію й рабське упокорення, других — у відчай, третіх — на позаофіційні медичні орбіти, аж до еміграції, як, наприклад, відомого політичного дисидента Леоніда Плюща.

Нам на першій порі хоча б юридичну службу, яка, наприклад, створена при головному психіатрові Московської області й до якої йдуть потоки людей. Ет, ні, виявляється, немає в усій Україні юристів — знавців цієї теми. Не виросли.

Не рятує становища навіть консультативна рада, яка понад два роки діє при Міністерстві охорони здоров'я УРСР і яка допомагає жертвам психіатрії «домогтися правди» — зняти діагнози. Про неї, певне, або мало хто знав, або їй, як і всій офіційній медицині, просто не довіряють.

І я не став би черговою констатацією фактів ятрити рани ображених психіатрією своїх співвітчизників, якби не замаячіла ще одна зірка надії. У Києві створено Незалежну асоціацію психіатрів. На її чистих прапорах — кредо: допомагати тим, хто потребує психіатричного втручання, й тим, хто його не потребував, але зазнав. Тобто, асоціація — дайте тільки час розробити механізм — проводитиме незалежні психіатричні експертизи...

Одразу ж виникає закономірне запитання: а чим ці висновки будуть вагоміші од зроблених, скажімо, в Москві, до котрих, як ми знаємо, на Україні мало хто прислухається?

Безробітний і «номенклатура» ...в одній зв'язці

З цього приводу, ризикуючи посіяти в душах деяких зневірених читачів зайві зернята недовіри, мушу сказати, як створювалась асоціація. Понад два роки велися про це розмови на різних офіційних нарадах. Торік, восени, міністр охорони здоров'я Юрій Спіженко запросив до себе безробітного психіатра Семена Глузмана (одсидів сім років в політзоні плюс три роки заслання, досі не реабілітований, автор опублікованого в західній пресі нищівного відкритого листа про стан нашої психіатрії). Розмова звелась до того, що потрібно щось робити з цією медичною галуззю на Україні, а він, Спіженко, не психіатр. Як результат, у січні відбулася установча конференція асоціації.

Виходить, що громадська організація, яка має «стимулювати» й «контролювати» роботу відомства, фактично створюється з його благословення (керівний склад асоціації: президент — завідуючий кафедрою Київського інституту вдосконалення фаху лікарів В. Кузнецов, віце-президент — головний психіатр системи МВС М. Рябокляч...).

Однак, на думку того ж Глузмана, тут є три досить цікаві і неординарні моменти. Перший, походження керівників асоціації з «номенклатури», — це навіть достоїнство — краще розуміння трагедії, адже ніхто так, як совісні чиновники, не знає, що таке абсолютне свавілля, закладене в системі. Другий момент: в Києві не було масових зловживань у психіатрії з політичними цілями, принаймні, йому, Глузману, такі невідомі. І третій, що випливає з двох попередніх, — є умови створити громадську організацію не на противагу міністерству, як це зроблено в Москві, а паралельно з нею. А це велике діло. Поєднуються адміністративна влада й ініціатива, досвід і непоборне бажання виправити ситуацію.

Принаймні, мені вже довелося спостерігати в дії зв'язок «безробітний Глузман — головний психіатр Юрій Юдін» (він також серед організаторів асоціації). Поясню. Ще позаторік уже згадувана американська делегація встановила, що радянські психіатри використовують сульфазин швидше з каральною метою, аніж з лікувальною, позаяк цей препарат викликає в пацієнтів сильний біль, відсутність мобільності, високу температуру й некроз м'язів. Окрім цього, до пацієнтів, у яких не виявлено яких-небудь психотичних розладів, застосовувалася й інсулінова кома. На це тоді ж офіційні представники нашої медицини відреагували так: «Міністерством охорони здоров'я СРСР розроблено вказівки про заборону використання цих препаратів у психіатрії».

Знаючи хвацькість нашої системи, я поцікавився, чи дійшли ці вказівки на місця за два роки. И ось що почув.

Ю. Юдін: «Дійшли. Наказ видано, все розписано, контролюється. Інша справа, що сама методика застосування сульфазину науково необгрунтована, потрібен жорсткіший документ. Але якщо хворий просить, точніше, згодний, ...лікар застосовує».

С. Глузман: «Згода душевнохворого — це якось дуже розпливчасто... Розумію, що Юрію Борисовичу як головному психіатрові важко про це говорити. Звичайно, застосування цих препаратів — некоректне. Але багато лікарів використовують сульфазин не тому, що вони садисти, а тому, що кращих препаратів у нас обмаль. Хіба що й сульфазин стане дефіцитом... Словом, проблема є, ми хочемо її розв'язувати».

...Чи не виїсть роса очі!

Але реабілітація жертв психіатрії, заборона використання сульфазину чи атропінових ком — то лише позбавлення наслідків, та аж ніяк не причин, що призвели до нинішнього стану цієї галузі медицини. Станеться черговий крен у політиці, і з'являться нові покоси психіатричних жертв. Психіатрія ж не має закону! Ухвалене Президією Верховної Ради СРСР у 1988 році «Положення про умови й порядок надання психіатричної допомоги», як визнала та ж американська делегація, не забезпечує належних гарантій проти безпідставної госпіталізації, а декларований у ньому правовий захист (участь адвоката, проведення регулярних психіатричних оглядів, можливість апеляції до суду) не реалізується на практиці.

Відомо, що розробляється такий союзний закон. Та доки сонце зійде, чи не виїсть роса очі?

«Так, Союз — то велика «махина», — погоджується віце-президент Асоціації психіатрів України М. Рябокляч. — Допоки все врахують, допоки приймуть, то це буде вже завтрашній день. Потрібен свій, український. Можливо не закон, можливо положення про надання психіатричної допомоги. Ми беремося за його розробку й домагатимемося прийняття...».

Не може ж у суверенній Україні існувати несуверенна медична галузь, яка, як ніяка інша, зазнала на собі такого впливу політики, і навпаки — мала на політику не менший вплив. Час відроджувати українську психіатричну школу, колись досить відому в світі.

З цього приводу голова ревізійної комісії асоціації Олександр Утков повідомив, що остання монографія з психіатрії українською мовою була видрукована в 1964 році.

Анатолій БЕНЬ,
спеціальний кореспондент з питань прав людини «Голосу України».

«Гаряча» лінія

СЛОВО — ЗА АМЕРИКОЮ

Ірак заявив, що готовий повністю і беззастережно вивести свої війська з Кувейту. Про це повідомив помічник радянського Президента Ігнатенко після двогодинної розмови М. Горбачова з іракським міністром закордонних справ Азізом. Остаточний варіант угоди буде поданий сьогодні на розгляд членів Ради Безпеки ООН. Під час радянсько-іракських переговорів були накреслені вісім пунктів щодо припинення конфлікту у Перській затоці. Передбачається, що виведення військ розпочнеться через добу після припинення вогню. Також пропонується скасувати всі резолюції та санкції ООН після того, як іракські війська залишать Кувейт. Західні інформаційні агентства наголошують, що у запропонованому плані немає згадки про палестинські та інші регіональні проблеми, які С. Хусейн намагався пов'язати з урегулюванням конфлікту.

Тим часом Джордж Буш висловив серйозні застереження Президенту СРСР щодо плану припинення війни під час телефонної розмови, хоча і подякував М. Горбачову за інтенсивні і корисні зусилля. Як повідомив представник Білого дому Фіцуотер, президент США планує провести консультації з партнерами по антиіракській коаліції, а також продовжить вивчення радянсько - іракської ініціативи. Однак, зазначив Фіцуотер, поки що немає ніяких змін в американських планах ведення війни проти Іраку. Незважаючи на те, що С. Хусейн прийняв радянську пропозицію, багатонаціональні збройні сили і далі готуються до можливих наступальних операцій на суходолі. Американські та британські частини піддали інтенсивному ракетному і артилерійському обстрілові іракські позиції вздовж саудівсько - кувейтського кордону. Літаки союзників знову бомбили об'єкти в Багдаді.

Милосердя

БУДЬМО ГУМАННІ

Це вже були не солдати, а жалюгідні рештки могутнього колись вермахту. І лише по обношених мундирах їх господарів ще вгадувались колишні рядові, єфрейтори, офіцери. Єдине, на що вони сподівались, що вимолювали у свого Бога, так це надію на повернення додому, надію на життя.

Власне, це були вже й не вороги, але для народу, який вони хотіли підкорити, який потопили в крові, словосполучення «німець» і «нацист» ще довгі десятиліття залишиться синонімом усоблення горя й нещастя. І хоч розум підказував, що то не вина, а трагедія тисяч і мільйонів Фріців, Гансів, Паулів у минулій війні, та серце жінки-вдови чи дитини-сироти не могло пробачити і зрозуміти.

Тільки час міг загоїти цю рану. І ще — гуманність.

Вони були військовополоненими — і це хоч деякою мірою пом'якшило їхню вину перед країною, на чию землю вони прийшли окупантами. А відтак давало їм хоч якусь надію на порятунок. Війна відгриміла, але рани на її землі та людському тілі ще не зарубцювалися. І рахунок жертв як у переможців, так і в переможених, все ще триває. І залишились навіки в далекій чужій землі ті, кому біснуватий фюрер пророкував всесвітнє щастя ще за життя. Тут і ховали їх — по одному, двоє, троє в могилі.

...Над могилами — ні хрестів, ні пам'ятників. Тільки таблички з номерами. Зростав, убирався у граніт і цемент старий міський цвинтар. В цій — центральній його частині — лише бур'яни та кущі квітували...

У 38-річного полтавця Анатолія Скрипки численні родичі воювали на фронті. Отож, війну в цій сім'ї бачили зблизька. І тим незрозумілішим здавався вчинок сина й зятя колишніх фронтовиків. Узялися впорядкувати занедбане німецьке кладовище, а вони, ці фронтовики, не те, щоб заперечити, відрадити, а й самі взялися допомагати — руками, грошима.

А народилася ця ідея так: далекий родич Скрипок — Пилип Кропмайєр, виходець із прибалтійських німців, зібрався виїхати до ФРН, надумав на старість повернутися на історичну батьківщину. А гроші, які зібрав за багато років, вирішив пустити на впорядкування кладовища німецьких військовополонених у Полтаві. Анатолій зі своїми рідними і кооперативом, який очолює, згодився допомогти.

Хлопці в кооперативі «Пам'ять» підібралися нелиниві, майстрові, а сам голова — і художник, і каменяр. Отже, за півтора місяця на місці колишнього пустиря виросло 200 свіжих могил з хрестами. Хрести невеличкі, сірі і надгробні плити такі ж.

На початку вересня минулого року до Полтави із Києва приїхало кілька «мерседесів». Генеральний консул ФРН Хеннеке Граф фон Бассевітц подякував Анатолію і поклав до кожного пам'ятника по квіточці. Радянську сторону на церемонії представляв колишній фронтовик, а нині президент обласної зовнішньоекономічної асоціації «ПОЛ/АСО» Іван Горобець. Він також подякував Анатолію. На тому і розійшлися.

Полтавчани поставилися до незвичної акції по-різному. Одні — з обуренням: «Пам'ятники — окупантам? Неподобство!» Інші — мирно: «Смерть усіх рівняє. Хай стоять». Поки що хрести вціліли. Не всі, правда. У ніч перед 23 вересня — днем визволення Полтавщини від фашистських загарбників — невідомий пошкодив три могили. Відновили. Пізніше хтось зламав ще один хрест. Я був на кладовищі — він так і лежить, перебитий навпіл.

Місяців зо два тому з Полтави до Німеччини виїжджала делегація колишніх каторжан з міста Зінгена. Очолював її президент обласного відділення Радянського фонду милосердя і здоров'я заслужений журналіст України Василь Котляр.

— Зайшов він до мене,— пригадує Анатолій Скрипка, — розпитав про все. Я передав з ним документи, фотографії — свого часу обіцяв доставити німецькій стороні. Є в них там благодійна організація — Союз по догляду за військовими могилами. Маю вже від них відповідь, запрошують до співробітництва. Тепер от думаємо відновити таке кладовище під Кобеляками.

Анатолій не приховує, що керується у своїй роботі не тільки гуманним міркуванням, а й інтересами кооперативу. Розуміє він, що вийшов у такий спосіб на контакт із зарубіжними фірмами, можна одержати від них вигідні пропозиції на контракти, а хоч би придбати обладнання, матеріали.

— У Союзі з ними сутужно, а працювати треба. Замовлень же на пам'ятники багато.

— По-мирськи вчинили хлопці, — сказав В. Котляр, — це звичайна пам'ять про людину, яка жила. Не всі в німецькій армії були катами. І більшість серед солдатів не з своєї волі стали окупантами. Минула війна — трагедія і для німецького народу, про це не раз нам говорили в сучасній Німеччині. І ще там просили, щоб менше було ворожнечі між народами, а більше дивилися ми у спільне майбутнє. Щоб жили по-сусідськи дружно, допомагали один одному.

Розповів Василь Федорович і про ставлення у ФРН до радянських військових поховань. Держава виділяє щорічно по 40 марок на утримання наших могил. А ще — благодійні пожертвування. Нещодавно члени Союзу склали списки 340 тисяч наших співвітчизників, які загинули на німецькій землі. Доглядають могили добровільні помічники: косять траву, підрізають кущі та дерева, виполюють бур'яни, пам'ятники ставлять. Вони — нам, а ми — їм?

У Полтаві зробили справу, дуже незвичну для нашого ідеологічно-догматичного сприйняття. А може, й не треба нам знову оцінювати цю акцію з точки зору політичних амбіцій, а подивитися на неї з погляду загальнолюдських цінностей? Як миряни, яким не чуже все земне і яким, рано чи пізно, доведеться збиратися у вирій. Тож оцінити розважливо, спокійно, мудро. А тоді, набравшись мужності, стати і на весь голос сказати правду, щоб її почули і вдома, і на далеких околицях. Щоб почули і побачили, що ми ж таки люди, як всі у цивілізованому світі.

Григорій ГРИНЬ,
власний кореспондент «Голосу України».
Полтава.

Інформ-шоу

НАМ БИ ЇХНІ ПРОБЛЕМИ

В Угорщині виникли труднощі з реалізацією молока і свинини у зв'язку з... надвиробництвом цих продуктів. Для вирішення «труднощів» міністерство землеробства запропонувало таке: виробники м'яса, які зменшать забій свиней, а також ті селяни, які протягом трьох років знизять надої від однієї корови до 4500 літрів на рік, отримають разову компенсацію в 10 тисяч форинтів. Проблеми надвиробництва угорський уряд планує розв'язати за рахунок збільшення експорту.

ДИСЦИПЛІНА — ПЕРШ ЗА ВСЕ

У Нью-Йорку такого ще не бувало. Поліцейські міста протестують проти наказу свого керівництва. Річ у тім, що після початку війни в Перській затоці вони попришивали на форменій куртки зоряно-смугасті прапорці, таким чином демонструючи свій патріотизм. Проте, як заявив голова нью-йоркської поліції Лі Браун, «ми не можемо дозволити окремим особам вирішувати, що прикріплювати на форму». Вже декілька поліцейських, які відмовилися виконати наказ і зняти прапорці, звільнені від виконання патрульної служби.

ЗАВИДНЕ ЗДОРОВ'Я У ВЕТЕРАНА

Берлінцеві Вільгельм Таушу нещодавно виповнилося сто років. Що за диво? — може запитати читач. — Адже таких довгожителів багато. Цікавіше інше: ще під час першої світової війни Тауш був поранений і вже 74 роки живе з кулею біля хребта. Незважаючи на це, старий має міцне здоров'я, полюбляє розгадувати кросворди, дивитись телевізор і базікати з сусідами.

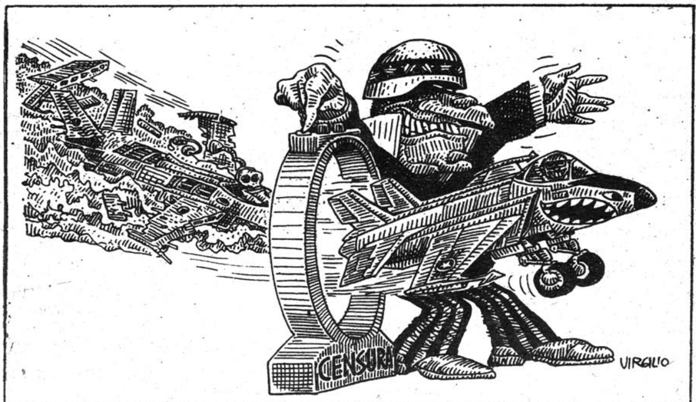
Інформ-шоу

«ПАСТКА» ДЛЯ ЗЛОДІЇВ

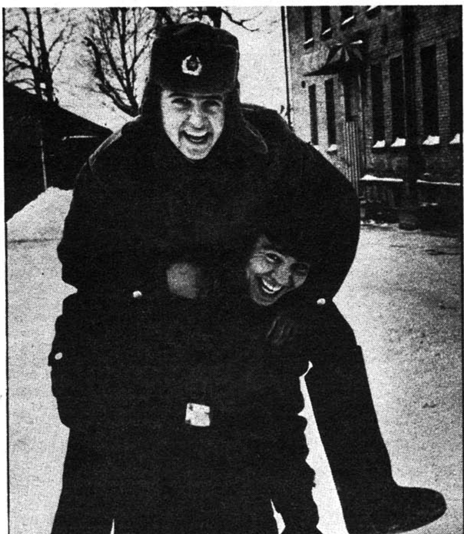
За повідомленням агентства Сіньхуа, одне з китайських підприємств почало випускати сейфи нової конструкції. На вигляд вони нічим не відрізняються від звичайних, однак мають «секрет» усередині. Якщо будь-хто захоче зламати сейф або відкрити його відмичкою, одразу ж спрацьовує сирена, а також спеціальний захисний пристрій, який хапає злодія за руку і міцно тримає його. Винахідники сейфу сподіваються, що він користуватиметься великим попитом не тільки в Китаї, а й за кордоном. Адже злодіїв у світі, на жаль, не меншає.

Політичний малюнок

Агентство Франс Пресс повідомляє: за даними союзників, під час бойових дій у Перській затоці вони втратили 39 літаків. Згідно з іракськими заявами, в небі над Іраком збито вже 386 літаків і ракет противника. Правда ж, мабуть, десь посередині. Однак через суворі заходи військової цензури навряд чи скоро ми її будемо знати. А так, на думку кубинського художника Вірхіліо, випікається «вірогідна» інформація на кухні американської цензури.

Мал. з газети «Гранма».

НЕСПОДІВАНИЙ СОН СЕРЖАНТА ПІНГВІНЧИКА

(Закінчення. Початок на 1-й сторінці)

...Ці знімки певною мірою несанкціоновані: хтось не застебнув гаплика, хтось палить не там, де слід, хтось не знає, де подіти молоду силу... Редакція просить командування Н-ської частини заради нашого спільного свята вибачити нам і своїм солдатам деякі «вольності стилю» й не вважати цей репортаж спрямованим на підрив боєздатності. Ще раз — зі святом!

Фото Миколи **КОЗЛОВСЬКОГО.**

Віталій ЖЕЖЕРА

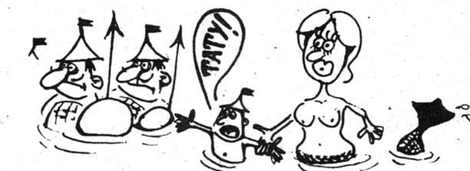

Спеціальний кореспондент «Голосу України». Об'єктивну характеристику отримав під час служби в армії: «Сержант Жежера боевую технику знает хорошо, но пользоваться ею не умеет. Впрочем, располагает любовью и уважением своих солдат». Дослужившись майже до капітана запасу, звичок не змінив.

БЕРЕЖІТЬ СЕБЕ, МОЛОДЯТА!

Пошесть венеричних хвороб з новою силою накочується на місто...

З такої сумної констатації почалася наша розмова із завідуючим відділенням Київського міського шкірно-венеричного диспансера Михайлом ХІЛІНСЬКИМ, якого ми запросили бути одним з наших експертів при дослідженні соціальних проблем молоді. Далі наш діалог розгорнувся навколо статистичних даних, що відображають динаміку захворюваності венеричними хворобами в Києві.

Рік	Хвороба	Всього чол.	Хворих на 100000 нас	Виявлено джерел інфекції, %
1989	Сифіліс	181	6,9	55,5
	Гонорея	3154	120,4	55,5 (гостра), 36,1 (хрон.)
1990	Сифіліс	302	11,4	55,6
	Гонорея	2689	102,1	47,8 (гостра), 38,1 (хрон.)

Поширення настроїв одноденності існування, споживацького ставлення до життя, відсутність елементарних гігієнічних знань, не кажучи вже про кричуще низьку культуру статевих взаємин, ханжество і цинізм, якими огорнута в нашому суспільстві ця надтонка сфера людських стосунків, дають підстави говорити про невипадковість погіршення ситуації...

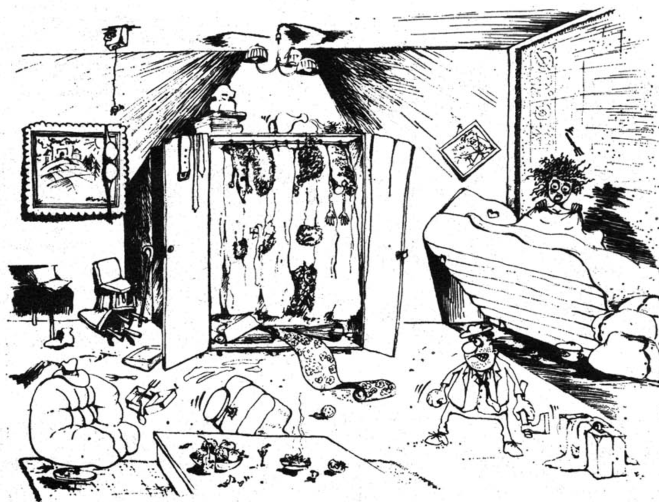
— Михайле Михайловичу, у чому причина збільшення кількості випадків захворювання сифілісом? Чи не пов'язане це якимось чином із загальним станом нашого суспільного життя?

— Я б не ризикнув проводити паралелі. Ну, хоча б уже тому, що багаторічна статистика захворювань даного типу досить виразно вказує на існування певних природних циклів тривалістю 11—15 років. Додайте й дію ситуативних, непередбачуваних факторів. Хоч, безумовно, позначається і поширення таких явищ, як алкоголізм, наркоманія, проституція тощо, з якими ми зіткнулися нині. На фоні загального погіршення екологічної ситуації, економічних негараздів, політичних потрясінь вони породжують у певної частини населення, особливо серед молоді, настрої одноденності існування, споживацьке ставлення до свого життя. Тільки Чорнобиль чого вартий! Додайте сюди відсутність еле-

Соціолог аналізує

ментарних гігієнічних знань, не кажучи вже про кричуще низьку культуру статевих стосунків, ханжество і цинізм, якими огорнута в нашому покаліченому суспільстві ця надтонка сфера людських взаємин, і матимемо підстави говорити про невипадковість погіршення ситуації.

Хочу звернути вашу увагу ось на що: з позаминулого року кількість захворювань гонореєю різко зменшилася. Це наштовхує на думку про поширення самолікування венеричних хворих, що дуже й дуже непокоїть. Адже усі без винятку випадки такого самолікування закінчуються тим, що хворий з великим запізненням і часто з непоправними ускладненнями, які його мучитимуть усе життя, звертається до нас. Без спеціального лабораторного обладнання й реактивів, без спеціальних вміння й досвіду зробити таке обстеження неможливо. Як наслідок — неправильне лікування, за яким знову ускладнення, хроніка, довгий «ремонт» у лікарні.

— Але ж, Михайле Михайловичу, ви, напевне, краще за мене знаєте, що на відміну від усіх інших хвороб ті, якими займаєтесь ви, крім фізичного страждання прирікають людину і на страждання моральне. Вони оточені громадським осудом, якимось «полем гріха». А тут іще ваша служба вимагає імена, адреси, видає бюлетень, який хворому соромно показати на роботі...

— Так, ви маєте рацію: тут є над чим подумати. Може, саме ми, лікарі-венерологи, як ніхто інший, щодня стикаємось із проблемою співвідношення вини і біди людської, суперечливою матерією відносин людини і суспільства, милосердя й осуду. Але ми насамперед лікарі, не судді, ми прагнемо допомогти і втішити. У справді демократичній країні людина повинна мати абсолютне право не тільки на будь-яку інформацію, а й на збереження її таємниці. І ми вживаємо найсуворіших заходів до збереження таємниці хворого, до розвитку ефективних форм подання медичної допомоги. У цьому відношенні добре зарекомендувало себе анонімне лікування.

— І взагалі, хто вони — ваші пацієнти?

— За останні роки серед наших хворих стає дедалі більше молодих, навіть зовсім юних. Ось, наприклад, ми лікували від сифілісу десятикласницю з дуже пристойної родини. День до вечора вона вчилася, аби одержати золоту медаль. А ввечері виходила погуляти на свіже повітря. Зупиняла перше-ліпше таксі, просила водія брати із собою друзів і «в темпі» робити з нею «те, що треба», бо об одинадцятій вона повинна бути вдома. Нещодавно довелося рятувати п'ятнадцятирічне дівча, яке вдруге (!) захворіло сифілісом. Це найяскравіші приклади, і їх надто багато, щоб можна було залишитися спокійними.

Послаблення суспільного контролю за молоддю, лібералізація сексуальної моралі, хвиля порнографії, інші «здобутки» цивілізації роблять свою справу. Особливо загрозливою є ситуація серед тих, хто ніде не працює і не вчиться, проживаючи на батьківських хлібах. Саме вони — найчастіші наші гості. Саме при зустрічах з ними болісно вражають прогресуюче здрібнення інтелекту, бездуховність, абсолютне поглинання первісними рефлексами. Здається, весь зміст їхнього життя зводиться до бажання випити (або вколотись) і з кимось переспати, випити і переспати... Іноді здригаєшся від думки, що буде з ними завтра, як іще покарає їх запаскуджене життя.

— А й справді, що завтра (чи то вже сьогодні?), коли до нас добереться-таки СНІД?

— Так, це найбільша наша тривога. Приховувати нічого: ми до цього лиха не готові. Насамперед медицина, але ще більшою мірою суспільство загалом. Що можемо — те робимо: перевіряємо на СНІД кожного хворого, воюємо за одноразові шприци. Але ж це майже нічого.

Ви чули, напевне, що СНІД називають «чумою XX століття». І в цій назві надзвичайно глибокий зміст. Як і її середньовічна посестра, новітня хвороба стала, на мою думку, насамперед наслідком катастрофічно швидких, спричинюваних самими людьми, змін в умовах життя. Новітні ліки здатні затримати хворобу, але не вирішити саму проблему. Необхідні цілеспрямовані, координовані дії всіх, і навіть не в межах окремих держав, а в межах планети. Час спливає — час працює проти нас.

Тож хотів би сказати всім, особливо молодятам: бережіть себе. Бо немає гіршого, як каліцтво молодої душі і молодого тіла. Немає принизливішої образи, ніж хвороба з кохання.

Брав інтерв'ю Степан ЛАВРИЧЕНКО.

Мал. Юрія ГОЛОВЧЕНКА.

У справді демократичному, гуманному суспільстві людина повинна мати абсолютне право не тільки на будь-яку інформацію, а й на збереження її таємниці...

НА МИЛИЦЯХ

ЗАПОРІЗЬКИЙ протезно-ортопедичний цех у січні справив новосілля. З напівпідвалу переїхав у просторе двоповерхове приміщення. Тут буде власне виробництво, кімната для приїжджих, буфет. Є шість кабінетів приймання замовлень. Здавалось, тому подарункові радіти треба і персоналові, і клієнтам. Але не побачив я піднесеного настрою. І ось чому.

Перше, розташували, дякуючи колишньому керівництву міста, подалі від очей. Добиратися до цеху від вокзалів потрібно кількома видами транспорту. Ніхто, мабуть, не подумав про тисячі інвалідів, які постійно користуються послугами протезників. І нерідко дістаються до них на милицях. Друге, корпус побудували, але ніякого нового обладнання не встановили. Так «потурбувалося» Дніпропетровське підприємство, якому належить цех.

— Гадаю, раніше, ніж через рік обладнання ми не одержимо, — говорить начальник цеху Любов Саннікова. — Поки що працюємо по-старому: приймаємо замовлення, відправляємо їх у Дніпропетровськ, потім інваліди приходять на примірку. Як правило, кожен виріб вимагає доробки. Отож, часу й нервів люди витрачають немало. А ми прагнемо полегшити їхнє становище.

До речі, новосілля цеху чисто умовне. Формально його здано до першого січня. Але трест «Запоріжцивбуд» (керуючий Л. Спірін) здав об'єкт, як я переконався, з великими недоробками. Роботи там ще на місяць вистачить!

Коли я виходив із цеху, пригадався мені стенд біля прохідної ВО «АвтоЗАЗ» — там уміщують інформацію про те, скільки імпортних магнітофонів, телевізорів, одягу придбало підприємство для своїх робітників. Тепер це практикується на всіх заводах: за валюту або за експортну продукцію керівництво «дістає» навіть дитячі велосипеди в Китаї і розчинну каву в Індії... Хто ж привезе дефіцитне обладнання для протезно-ортопедичного цеху, аби полегшити несолодке життя численних інвалідів?

Для меценатів й ділових людей назву телефон Любові Миколаївни Саннікової: 34-77-62.

Олександр МИХАЙЛЮТА, власний кореспондент «Голосу України».

Запоріжжя.

Ця зустріч відбулася у приймальні відомого сексопатолога, доктора медичних наук, професора В. Файтельберг-Бланка. Наталія, так назвалася моя співрозмовниця, виявилось, прийшла до медика за порадою: як би вибратися з безвиході, в яку загнало її життя! І якщо вона так відверто вирішила висповідатися переді мною, незнайомою людиною, то, думаю собі, на душі в неї й справді було вкрай тоскно.

ПОВІЯ БЕЗ КУПОНІВ

Дожилися!

— Спочатку, Наталко, сугубо, так би мовити, ділове запитання: наскільки складно відшукати повію в Одесі?

— Елементарно. Вдень можна поїхати на так звані «стометрівки» — на вулицю Орджонікідзе, в аеропорт; а після 20-ї години сісти в будь-яке таксі й сказати три слова: «Мені потрібна дівчина».

— Невже таксисти?..

— Ні, в ролі сутенерів вони бувають дуже рідко. Вас просто відвезуть на залізничний вокзал і через п'ять хвилин зведуть з потрібною людиною. Не за «спасибі», звичайно. Але без купонів. Отой чоловік доставить і на квартиру. На нього можна також вийти через жінок, що пропонують нічліг приїжджим.

— І скільки коштуватиме отака втіха!

— Два п'ятдесят...

— Скільки-скільки?

— Ну, двісті п'ятдесят карбованців за ніч. Плюс гроші таксистові, за квартиру, за спиртне.

— Тільки середньостатистичної зарплати на це не стачить.

— Так, наші клієнти, в основному, це кооператори й моряки. Мені, правда, один раз учитель трапився, але то — чиста випадковість.

— Якщо можеш, розкажи про себе.

— Мені 24. Родом з-під Горького, тобто, по-теперішньому, Нижнього Новгорода. Як була у восьмому класі — спокусив вітчим. З тих пір усе в житті пішло навкосяка. Дві судимості, двічі була одружена. Є син, він у моєї матері, в Росії живе. Проституцією займаюсь лиш третій місяць. Тримаюсь на наркотиках.

— Це обов'язково?

— Інакше нерви не витримають. Усі дівчата або колються, або п'ють. Мені сутенер дає «ширку» — кристали ефедрину. Після уколу не хочеться спати, їсти, різко підвищується сексуальна збудливість. Якраз те, що необхідно.

— Сутенер, судячи з усього, має на тебе великий вплив. До речі, хто він?

— Прізвища, зрозуміло, не назву, але він аж ніяк не мій коханець, як це описують у деяких книжках. Це ділова людина, до речі, без судимостей, яка зуміла толково налагодити свій бізнес.

— Досить жорстока система...

— ...і дуже вигідна. Останнім часом прагну працювати сама, на «стометрівках». Виходить до трьохсот у день. Обслуговую 10—12 клієнтів. Здебільшого використовуються, скажемо так, нетрадиційні методи. Ще один плюс — не потрібна квартира, все відбувається у затишному місці або в салоні автомобіля.

— Ти не згадуєш про міліцію. Невже вона не помічає тих, хто на панелі!

— Тут, як мовиться в Одесі, усе схоплено. На вокзалі в сутенерів ніяких проблем немає, їх не чіпають, як і жінок, що здають квартири — хоча і перших, і других засікти дуже просто. Стосовно «стометрівок», то тут інколи проводять облави, дівчат відвозять на перевірку до вендиспансеру. Але буває й так — міліціонери пропонують або «порозважати» їх безплатно, або їхати за відомою адресою. Що дівчата вибирають, сподіваюсь, зрозуміло.

— А СНІД тебе не лякає?

— Я вимагаю, щоб мої клієнти користувалися презервативами. І начебто ніхто з наших до цього часу нічого серйозного не підхопив.

— Цікаво було б почути узагальнений, чи що, словесний портрет жінки, що йде на такий ризик.

— Складне завдання. Адже дуже вже різні люди серед нас зустрічаються. Вік — від 15 до 35. Багато студенток. Є домогосподарки, інженери, вихователі дитсадків. У всіх одна мета — заробити. Приємностей, по-моєму, ніхто не шукає.

— Відробляти гроші, судячи з усього, непросто.

— Так, і чим ти старша, тим більше доводиться дозволяти клієнтові. Він за свої гроші прагне одержати повний набір втіх. Трапляються й статево розбещені. Недавно ось запропонували грати в підпільному порнотеатрі роль лесбіянки. Відмовилась. Усьому є межа.

— Ото! Вже з'явилися й такі заклади? Якщо легалізувати проституцію, то виявиться, що в нас створено цілу інфраструктуру подібних «розваг».

— Сподіваюсь, легалізація, рано чи пізно, таки прийде. Суспільству ніколи не вдавалося перемогти проституцію, забороняючи її, воно завжди програвало. Важко навіть уявити собі, які величезні гроші потрапляють до кишені сутенерів. І при цьому повії не захищені ні від їхньої сваволі, ні від хвороб. Я знаю певно: багато дівчат погодились би на реєстрацію, аби лиш жити спокійно.

— Ти кажеш так, начебто збираєшся продовжувати.

— Не знаю. Недавно підрахувала: за три місяці в мене перебуло близько 200 чоловіків. Страшно... Але як інакше заробляти так, щоб не терпіти нестатки? Тепер ось у мене немає матеріальних проблем, поїздки — лиш на таксі. Але на душі... Щовечора — новий чоловік, від якого несе перегаром...

— Де ж вихід?

— Якби ж то знала... Є мрія — поїхати на заробітки до Туреччини. Так нині багато хто з дівчат робить. Наші повії там у ціні. Заробити якомога більше — і все, амба... Ось і з професором хочу порадитись, як порвати з минулим. Адже я ще не зовсім пропаща. Може, й видряпаюся...

Інтерв'ю взяв Микола ДУБРОВ.

«ЖИГУЛІ» ДЛЯ НЕБІЖЧИКА

Моя тітка Горпина в політику ніколи не влазила і з своїми думками не пхалася поперед батька в пекло. Завжди прислухалася до голови колгоспу. Скаже він ото на кошика «люміній», і вона папугою повторює: «Еге ж, люміній, люміній!».

А оце в минулому році її як підмінило. Почала вільнодумствувати. Пригадую, якось, біля автобуса упіймав тітку за «парашута» бригадир та й питає:

— Чи, бува, не на мітинг до столиці зібралася, стара?

— Чого я там не бачила? Мені треба готуватися до ринку.

— Це ж як? — зробив квадратні очі тітчин начальник.

— Телевізора слухати треба! Скажімо, куплю я сьогодні п'ять каструль. Так-от, після переходу до ринку, цебто після підвищення цін, їх у мене стане вже ніби п'ятнадцять.

Тітчина ідея скоро набула такого поширення в регіоні, що окремі особи у цьому своєрідному змаганні забули навіть про закон.

Он, скажімо, у Славуті. Зібралися тут одного дня директори райзаготконтори Р. Епштейн, спиртозаводу О. Мельник, головний лікар Р. Біляк і прикинули, що тітчину каструлю можна замінити «Жигулями». І тоді втричі збільшаться не карбованці, а тисячі. Тільки б знайти доброго дядька. Пішли, куди треба, сказали що треба. І на світ з'явилося рішення районної ради агропромислового об'єднання про виділення всім трьом по автомашині.

Тамтешній начальник міліції М. Колесник — не директор заготконтори, з фінансами справ не має. Але ніс за вітром вміє тримати. І йому теж закортіло машини про свято, бо на будень і службової вистачає. Тож поїхав... на протилежний бік вулиці, теж сказав, що треба, і отримав рішення вже згадуваної райагропромради за номером 27 від 29 червня 1990 року про виділення йому легковика. Щоправда, агропромівці у поспішності забули обмовити отакі шикарні привілеї — чи то за високі надої під час «шефських» виїздів, чи за майстерність глибокої оранки...

Ображена тітка Горпина просигналізувала куди треба. Приїхали облвиконкомівські юристи. Скаргу перевірили, по всіх чотирьох машинах порушення підтвердили доповідною запискою, на якій з'явилася резолюція: «Голові Славутського міськвиконкому Роздобутьку А. Г. проінформувати облвиконком про вжиті заходи до 20 листопада 1990 року».

Через два місяці Анатолій Григорович надіслав до облвиконкому відписочку, бо ж, певне, не знав, як вжити самому до себе заходів. Не підказав і облвиконком. Тільки жбурнув назад у Славуту горезвісного документа, мовляв, думайте ще.

А тим часом тітка Горпина у пошуках електромакогона приїхала знову до обласного центру. Та не знайшовши там навіть віника, пішла до приймальної облвиконкому. Щоб душу відвести і начальству насолити, цього разу повідала таке:

— Для того, аби дати головному зоотехніку Віньковецького АПО М. Наскальному машину, районне начальство придумало свій закон, за яким при переведенні на інше місце роботи зберігається черга на отримання автомашини.

Перевірили. Правда. З цього приводу й обласні, і республіканські юридичні інстанції висловились однозначно: у Віньківцях грубий прояв місництва і пряме порушення закону. Колишньому голові райвиконкому, а нині першому заступнику М. Німчинському було категорично заборонено видавати автомашину. Та як тільки голова облвиконкому відбув у закордонне відрядження, доброзичливці Наскального кинулися на амбразури. І вже навіть отієї «планової» ВАЗ-21063 не дочікувалися, а прихопили в магазині саме наявний на той час «Москвич», на який ніколи і ніде Наскальний не стояв у черзі.

Фейлетон

От і гризе цікавість: чи і в цьому випадку з облвиконкому напишуть у Віньківці, як і в Славуту: «Про вжиті заходи — доповісти...» Якщо перекласти це на мову сільського вчителя, то сказане звучатиме так:

— Михайлику, ти сьогодні провинився, тож прийдеш додому і постав себе в куток!

Відчувши смак помсти, тітка Горпина виявляла все нові й нові факти порушення закону у торгівлі автомобілями — у Ярмолинецькому, Старосинявському районах. А в Дунаївцях «викопала» таке, що тільки під рубрику «Очевидне — неймовірне».

Так-от, жив-був собі там чоловік Д. Прийшов час, і він «перебрався» на цвинтар. Та невдовзі йому надокучило лежати, він воскрес, прийшов до автомагазину, купив «Жигулі» і... разом з машиною знову щез у царство небесне. Тепер правоохоронні органи шукають і машину, і того екстрасенса, що воскресив діда. А те, що їх робота може мати успіх, переконує аналогічна ситуація в Білогірському районі.

Там теж жив собі інвалід Вітчизняної війни. Жив, та й помер. А потім згадав, що стоїть у черзі на машину. Воскрес, купив заповітну і продав на підтвердження існування душі професорові з Тернопільського медичного інституту. Та, як згодом з'ясував Хмельницький міський суд, всіма операціями по купівлі-продажу керував батько студентки того ж мединституту секретар Білогірського райкому партії І. Кобринський. До речі, він причетний і до інших фактів незаконної торгівлі автомашинами в районі, за якими обласною прокуратурою порушено кримінальну справу...

Одне слово, доки у верхах дискутують, ведуть, як казав Кравченко, боротьбу за владу, на периферії йде своя боротьба — хто більше чого увірве, хто швидше обміняє «дерев'яні» гроші на товар. Тітка Горпина, наприклад, забила все горище, де колись тримала сіно, відрами, мисками, макаронами, калошами... Вона б і машину купила, та не знає, на якому цвинтарі воскресають жениха з «Жигулями». Підкажіть. І на другий день ринкових відносин вона відкриє свою суперкоохоперацію. А ми біля неї не пропадемо.

Михайло ВАСИЛАШКО, власний кореспондент «Голосу України».
Хмельницька область.

«Від Шевченкового «Поховайте та вставай
сильного, гарячого та поетичного слова, як і

Леся УКРАЇНКА

* * *

І ти колись боролась, мов Ізраїль,
Україно моя! Сам бог поставив
супроти тебе силу невблаганну
сліпої долі. Оточив тебе
народами, що, мов леви в пустині,
рикали, прагнучи твоєї крові,
послав на тебе тьму таку, що в ній
брати братів не пізнавали рідних,
і в тьмі з'явився хтось непоборимий,
якийсь дух часу, що волав ворожо:
«Смерть Україні!» — Та знялась високо
Богданова правиця, і народи
розбіглися, немов шакали ниці,
брати братів пізнали і з'єднались.
І дух сказав: «Ти переміг, Богдане!
Тепер твоя земля обітована».
І вже Богдан пройшов по тій землі
від краю і до краю. Свято згоди
між ним і духом гучно відбулося
в золотоверхім місті. Але раптом
дух зрадив. Знову тьма, і жах, і розбрат.
І знов настав єгипетський полон,
та не в чужій землі, а в нашій власній...
Чи довго ще, о господи, чи довго
ми будемо блукати і шукати
рідного краю на своїй землі?
Який ми гріх вчинили проти духа,
що він зламав свій заповіт великий,
той, взятий з бою, волі заповіт?
Так доверши ж до краю тую зраду,
розбий, розсій нас геть по цілім світі,
тоді либонь журба по рідні́м краю
навчить нас, де і як його шукать.
Тоді покаже батько своєму сину
на срібне мариво удалині
і скаже: «Он земля твого народу!
Борись і добувайся батьківщини,
бо прийдеться загинуть у вигнанні
чужою чуженицею, в неславі».
І, може, дасться заповіт новий,
і дух нові напише нам скрижалі.
Але тепер? як маємо шукати
свого народу землю? Хто розбив нам
скрижалі серця, духу заповіт?
Коли скінчиться той полон великий,
що нас зайняв в землі обітованій?
І доки рідний край Єгиптом буде?
Коли загине новий Вавілон?

Фантазіє! Ти сило чарівна,
Що збудувала світ
в порожньому просторі...
Як світ новий
з старого збудувати?
Як научить байдужих
почувати?
Як розбудити розум,
що заснув?

Євген СВЕРСТЮК

„Я любила

25 лютого минає 120 років з дня народження видатної української письменниці Лесі Українки

Як пекуче звучать нині ці питання, поставлені дев'ятнадцятирічною Лесею Українкою! Ще пекучіше, ніж в добу застою — сто років тому... Волав Шевченко, як пророк «на розпуттях велелюдних» — — «оглухли, не чують,.. Кайданами міняються, правдою торгують». Стільки літ Іван Франко «будив їх серця і сумління» — а вони кпили собі з того.

«Гей, блискавице, громова
сестрице,
Де ти? Розбий злії чари!
Хай ми хоч раз заговоримо
громом,
Так як весняні хмари!»

— закликала Леся Українка. Злії чари трохи ослабли в революційному 1905, зашамотіли у 1917, а потім так вдарили, що люди, як у летаргічному сні, повторювали чужі слова...

Часто повторювали й ім'я Лесі Українки, але так лукаво, наче заговорювали зуби. Понаписували купи книжок і дисертацій. Дослідили, що вона «дочка Прометея», що мала зв'язок з трудящими і закликала їх до негайної революції і що навіть старий кат України Молотов колись в молодості нібито писав їй похвальний некролог. Перегортаєш ці паперові гори — і згадується подорож Гулівера, в країну ліліпутії: вони кожну волосину його прив'язували до травинки...

Але з відрадою розгортаєш «Літературно-науковий вісник» за 1913 рік—«Незабутній пам'яті Лесі Українки» — там Михайло Грушевський, Андрій Ніковський, там подруга Лесиного дитинства — Людмила Старицька-Черняхівська — вони розуміли свою велику сучасницю. Розуміли її й Микола Зеров, і Дмитро Донцов, і Михайло Драй-Хмара. Прості люди Лесю Українку завжди розуміли серцем. Але міністерство народного затемнення працювало на те, щоб здрібнити, образ великого будителя — до агітатора і провідника ідей партії комуністів. І працювало успішно: їх не перекричить поет!

Літературні критики 60-х років, зокрема О. Ставицький, робили спробу нового прочитання Лесі Українки. Там тоді йшлося про розбиття «злих чар» і вивільнення слова великого поета. Навколо її імені почались баталії — Леся Українка вийшла на барикади шестидесятників.

Особливо ясно зазвучало її слово тоді, коли за дзвінком зверху заборонили вечір Лесі Українки, і тоді ми проводили його у вечірньому парку. Розважливе слово Івана Дзюби звучало таємниче. Декламація артистки Тетяни Цимбал сприймалась у сутінках, як живий голос Лесі Українки:

До тебе, Україно,
наша бездольная мати,
Струна моя перша
озветься.

Особливо ясно без усяких коментарів звучали слова поезії «Товаришці на спомин», приспані шкільними коментарями, ці слова оживали і лунали, як дзвін на сполох:

Ми навіть власної не маєм
хати,
Усе одкрите в нас
тюремним ключарям...

В прямому викликові властям вони заходили так далеко, як далеко слухач смів їх усвідомлювати.

І так чи не кожен вірш: «О горе тим, що вроджені в темниці!», «Хай буде тьма!» — сказав наш бог земний»...

Проти заборони вечора пам'яті Лесі Українки написала листа група інтелігенції, включно з Максимом Рильським. Чиновники над культурою метушились і потихеньку лаяли «эту самую Лесю Украинку и всех ее сообщников...». Леся Українка їм снилась ночами.

Нині не багатьом ясно, за що боролись шестидесятники і чи була їхня діяльність боротьбою. З колишніх газетних розмов про «боротьбу поколінь», «про батьків і дітей» годі щось зрозуміти, оскільки в газети потрапляли переважно найнікчемніші і найпартійніші писання. За певними людьми, які тоді займалися літературою, стежили вдень і вночі, як колись за народниками-терористами. Як писав Микола Холодний:

Куди не стань, де не піди,
Де не ступи у місці
вільному —
Він вирина, як із води,
Знайомий привид
у цивільному.

Отже, професіонали делікатної служби розуміли, що ті люди, яким закрито доступ до газет, журналів і аудиторій, борються. Зокрема, вони боролися проти «ідейно вірного» маскараду, до якого залучено і класиків літератури. Не тільки на Тичину і Рильського навішано орденів — на дореволюційних класиків навішано словесних регалій, потрійних епітетів, ярликів так, що не видно й обличчя.

Цікаво, що в той же час всі газети критикували вульгарний соціологізм китайської культурної революції і насміхались над цитатником Мао Цзедуна...

Зрештою, досі користуємось ми і наші діти тими самими «ідейно-вірними» підручниками, промитими на митницях стерильно-партійної думки. І досі не тільки діти, але й вчителі не можуть розібратися в тих джунглях криводушності.

У ТОМУ, як «мудро» і завбачливо організовували ідейно вірне висвітлення творчості Лесі Українки, я мав нагоду переконатися. В 1963 році редакція «Літературної України» несподівано замовила мені статтю до ювілею письменниці. Я написав статтю «На полі честі» і попросив, щоб мене ознайомили з версткою. Але, передчуваючи щось, зайшов до редакції сам у день першої верстки. Прочитав — і власним очам не повірив: те, що найзмістовніші абзаци було викреслено — це в порядку речей... Але там було вписано абзаци про боротьбу Лесі Українки проти українських націоналістів — «лютих ворогів українського народу», саме там, де у мене було про боротьбу з темрявою самодержавства.

— Хто це мій співавтор? — запитав я С. Тельнюка.

— Ніхто, А втім, запитайте редактора.

Я викреслив усі чужі абзаци і зайшов до Д. Цмокаленка. Він дуже спокійно пояснив мені:

— Вашу статтю читатимуть там, подумайте...— Тут він багатозначно показав пальцем вгору.

— І що з того? Хай читають, а ви заберіть свою частину — і то буде ваша стаття...

— Чому ви так багато пишете про Російську імперію, самодержавство?

— Хіба вам шкода самодержавства? Я ж правду пишу, чи ні?

— Так, але ви маєте на увазі щось інше, — пильно заглянув він мені в очі.

— Якщо це вірно, що я пишу,— то так треба і розуміти.

— А чому ви обійшли питання про націоналістів?

— Я не знаю, що таке «українські буржуазні націоналісти», в усякому разі в контексті ідей Лесі Українки. Я пишу те, за що відповідаю сумлінням.

Він безнадійно подивився, і я з жахом вийшов з того кабінету, де можуть створити тобі без твого відома нове ім'я, де тебе купують за безцінь, щоб потім викинути...

Стаття «На полі честі» вийшла без редакторських додатків, але зі скороченнями. Розуміється, були у ній усі прийняті акценти: революційні мотиви, богоборчі тощо. Якось тоді легко віддавали данину натяжкам. Так, Леся Українка живила дух прометеїзму, нескореності, але в політиці її дуже цікавила етика і вона підкреслювала в революціонерах ті гріхи, за які вони картають своїх противників.

Отже, щодо таких революціонерів тодішня монопольна критика могла б і промовчати...

Ще складніша справа була з «атеїзмом». Річ у тому, що Леся Українка була поетом високих ідеалів, за якими завжди тягнеться фарисейство людей, що пристосувались і використовують ідеали як ширму. Людей ледачих духом, корисливих. Таких викриває вся велика література.

Елементар
тання дра
поеми ви
позиц
сонаж
турна крит
нює пози
позиціями
ча кожен
може не
аристокра
творі, пер
аристокра
з невибаг
Фанатизм
ний, чи то
був для не
ження іде

«Тільки
загорілого
християн
одно і не
натизму «
мади? Він
тунку сво
оборони
щастя всі
роду лю
одваги н
ною енерг

В цьому
сі Украї
більших
зують її
нової не
ційної си
нанням со
вувати в
вічно акту
треба при
загорілим
вірної» н
но-етична
нує саму
найвищу

Треба
лінню, як
виводити
лювань ті
рібні, а
висловлен
на невели

«Від Шевченкового «Поховайте та вставайте, кайдани порвіте» Україна не чула тако... ...льного, гарячого та поетичного слова, як із уст сеї слабосилої, хворої дівчини».

Іван ФРАН...

Леся УКРАЇНКА

* * *

І ти колись боролась, мов Ізраїль,
Україно моя! Сам бог поставив
супроти тебе силу невблаганну
сліпої долі. Оточив тебе
народами, що, мов леви в пустині,
рикали, прагнучи твоєї крові,
послав на тебе тьму таку, що в ній
брати братів не пізнавали рідних,
і в тьмі з'явився хтось непоборимий,
якийсь дух часу, що волав ворожо:
«Смерть Україні!» — Та знялась високо
Богданова правиця, і народи
розбіглися, немов шакали ниці,
брати братів пізнали і з'єднались.
І дух сказав: «Ти переміг, Богдане!
Тепер твоя земля обітована».
І вже Богдан пройшов по тій землі
від краю і до краю. Свято згоди
між ним і духом гучно відбулося
в золотоверхім місті. Але раптом
дух зрадив. Знову тьма, і жах, і розбрат.
І знов настав єгипетський полон,
та не в чужій землі, а в нашій власній...
Чи довго ще, о господи, чи довго
ми будемо блукати і шукати
рідного краю на своїй землі?
Який ми гріх вчинили проти духа,
що він зламав свій заповіт великий,
той, взятий з бою, волі заповіт?
Так доверши ж до краю тую зраду,
розбий, розсій нас геть по цілім світі,
тоді либонь журба по рідним краю
навчить нас, де і як його шукать.
Тоді покаже батько своєму сину
на срібне мариво удалині
і скаже: «Он земля твого народу!
Борись і добувайся батьківщини,
бо прийдеться загинуть у вигнанні
чужою чуженицею, в неславі».
І, може, дасться заповіт новий,
і дух нові напише нам скрижалі.
Але тепер? як маємо шукати
свого народу землю? Хто розбив нам
скрижалі серця, духу заповіт?
Коли скінчиться той полон великий,
що нас зайняв в землі обітованій?
І доки рідний край Єгиптом буде?
Коли загине новий Вавілон?

Михайло ГРУШЕВСЬКИ...

ПАМ'ЯТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Вступне слово, сказане на засіданні Українського наукового товариства, присвяченім пам'яті Лесі Українки

На протязі одного року такі безмірно тяжкі утрати — після творця нашої музики зійшов з сього світу величний майстер нашої белетристики, а за ним — поет, що виніс нашу поезію на висоти вселюдських символів, вічних проблем світового життя. Кожда з сих утрат була незмірно болюча по своєму, нічим не нагороджена, бо перетинала життє ще не пережите, творчість іще не скінчену. Але ті ...кі творці українського мистецтва принайм... ...стигли виявити свій творчий зміст. Тут же творчість була перервана, коли вона, очевидно, тільки підіймалася до верхів своїх. Свою поетичну творчість Покійниця почала рано, і вже перші 10—15 літ поставили її в перші ряди сучасної поезії. Одначе тільки в останнє п'ятиліттє починається сей величезний, нестримний поступ її, якийсь титанічний хід по велетенських уступах, не рушених ніякою людською ногою, де кождий крок, кождий твір означав нову стадію, відкривав перед очами громадянства нашого все нові перспективи мисли, все нові обрії образів. Глибоко національна в своїй основі, всім змістом своїм зв'язана нерозривно з житєм сво... роду, з переживаннями нашої людини ... рішню переломову добу, ся творчість ... водила їх на грунт вічних вселюдськи... гань, уясняла в їх світлі й зв'язувала з... ними переживаннями людськости. Наш... мадянство не встигало йти за сим захо... чим, бурним потоком натхнення, сею ... чою панорамою образів, що розвертала... ред ним; сей високий рівень ідей, на я... ла творчість Покійної, був незвичайни... його ширших кругів. В інших обставина... ми живемо, її твори переходили б в ... круги світової інтелігенції, знаходили ... тонких цінителів і адептів. Маємо так... жіннє, що ще кілька кроків да... і Покійниця сказала б світовій літерату... ве слово, котре зісталося б у ній ... Смерть перервала сю путь у вселюдсь... стори. Але для нашого письменства і ... вона встигла дати, зістається вічним ... новою стадією розвою, історичним мо... в нашім культурнім, національнім пост...

Вічна подяка, вічна пошана належит... творцеві.

1913 р.

Я любила вік лиц...

...новники над ...тушились і по... ...и «эту самую ...у и всех ее ... Леся Українками ...ночами.

...тьом ясно, за ...естидесятники ... діяльність бо... ...лишніх газет... ...о «боротьбу по... ...батьків і ді... ...ь зрозуміти, ...ти потрапляли ...нікчемніші і ... писання. За ...ьми, які тоді ...ературою, сте... ...вночі, як ко... ...одниками-теро... ...исав Микола

..., де не піди,
...у місці
...вільному —
...к із води,
...вид
...у цивільному.

...есіонали делі... ...розуміли, що ...и закрито до... ...журналів і ...ються. Зокре... ...олися проти ...о» маскараду, ...ено і класиків ...тільки на Ти... ...ького навішано ... дореволюцій... ...навішано сло... ...потрійних епі... ...так, що не вид...

...в той же час ...тикували вуль... ...огізм китайсь... ... революції і ...ад цитатником

...осі користує... ... діти тими са... ...вірними» підручниками, промитими на митницях стерильно-партійної думки. І досі не тільки діти, але й вчителі не можуть розібратися в тих джунглях криводушності.

У ТОМУ, як «мудро» і завбачливо організовували ідейно вірне висвітлення творчості Лесі Українки, я мав нагоду переконатися. В 1963 році редакція «Літературної України» несподівано замовила мені статтю до ювілею письменниці. Я написав статтю «На полі честі» і попросив, щоб мене ознайомили з версткою. Але, передчуваючи щось, зайшов до редакції сам у день першої верстки. Прочитав — і власним очам не повірив: те, що найзмістовніші абзаци було викреслено — це в порядку речей... Але там було вписано абзаци про боротьбу Лесі Українки проти українських націоналістів — «лютих ворогів українського народу», саме там, де у мене було про боротьбу з темрявою самодержавства.

— Хто це мій співавтор? — запитав я С. Тельнюка.

— Ніхто. А втім, запитайте редактора.

Я викреслив усі чужі абзаци і зайшов до Д. Цмокаленка. Він дуже спокійно пояснив мені:

— Вашу статтю читатимуть там, подумайте...— Тут він багатозначно показав пальцем вгору.

— І що з того? Хай читають, а ви заберіть свою частину — і то буде ваша стаття...

— Чому ви так багато пишете про Російську імперію, самодержавство?

— Хіба вам шкода самодержавства? Я ж правду пишу, чи ні?

— Так, але ви маєте на увазі щось інше, — пильно заглянув він мені в очі.

— Якщо це вірно, що я пишу,— то так треба і розуміти.

— А чому ви обійшли питання про націоналістів?

— Я не знаю, що таке «українські буржуазні націоналісти», в усякому разі в контексті ідей Лесі Українки. Я пишу те, за що відповідаю сумлінням.

Він безнадійно подивився, і я з жахом вийшов з того кабінету, де можуть створити тобі без твого відома нове ім'я, де тебе купують за безцінь, щоб потім викинути...

Стаття «На полі честі» вийшла без редакторських додатків, але зі скороченнями. Розуміється, були у ній усі прийняті акценти: революційні мотиви, богоборчі тощо. Якось тоді легко віддавали данину натяжкам. Так, Леся Українка живила дух прометеїзму, нескореності, але в політиці її дуже цікавила етика і вона підкреслювала в революціонерах ті гріхи, за які вони картають своїх противників.

Отже, щодо таких революціонерів тодішня монопольна критика могла б і промовчати...

Ще складніша справа була з «атеїзмом». Річ у тому, що Леся Українка була поетом високих ідеалів, за якими завжди тягнеться фарисейство людей, що пристосувались і використовують ідеали як ширму. Людей ледачих духом, корисливих. Таких викриває вся велика література. Елементарно грамотне читання драми чи драматичної поеми вимагає розрізнення позиції автора і позиції персонажа. Радянська літературна критика цілком ототожнює позиції неофіта-раба з позиціями Лесі Українки, хоча кожен вироблений читач не може не відчувати певного аристократизму в кожнім її творі, передусім духовного аристократизму, не сумісного з невибагливим плебейством. Фанатизм — чи то релігійний, чи то революційний — був для неї початком виродження ідеї.

«Тільки чому поклонники загорілого фанатизму перших християн не славлять уже заодно і не менш загорілого фанатизму «якобінця» Торквемади? Він же, власне, для рятунку своїх противників, для оборони Republica Dei, для щастя всіх народів і всього роду людського допускався одваги незаконності з залізною енергією».

В цьому висловлюванні Лесі Українки — ключ до найбільших її тривог, що пронизують її драми, перед лицем нової невибагливої революційної сили, готової закликанням соціалізму виправдовувати всякі засоби. До тих вічно актуальних застережень треба прислухатись і сьогодні загорілим ревнителям «єдино вірної» конфесії. Бо морально-етична невибагливість руйнує саму ідею, профанує і найвищу ціль.

Треба поспівчувати поколінню, яке вчилось у школі виводити з подібних висловлювань ті ідеї, які були потрібні, а не ті, які там були висловлені. В цьому і причина невеликої вартості численних досліджень творчості Лесі Українки за півстоліття. Все схоже на розмову глухого зі сліпим.

А тим часом естетика Лесі Українки розрахована на читача високої культури. Чистота етичного ідеалу виступає мірою людської вартості героїв її творів. Напевно, навіть, що ці питання етики — найціннішого і водночас найбільш хисткого здобутку людської культури, були для Лесі Українки особливо тривожними. Майже всі її драми на теми раннього християнства, які ми в простоті душевній називаємо просто «антирелігійними творами» — це глибоко психологічні дослідження морально-етичних начал. Які, з одного боку, несло в собі християнське вчення, і, з другого боку, які утверджувались в практиці підпільних общин, ладних ставити свою фанатичну віру понад усяку істину і понад саму людину.

Що ж стосується ставлення до сучасних їй форм релігії, то на таких «антирелігійних» позиціях стояла вся українська класика, яка не приймала імперської релігії, як двійника поліційної сили. Не обминула вона і наших національних слабостей — схильності «проповідувати своїм панам» і культивувати мінімалізм — відповідно до умов часу.

Її виходи на суворе поле вічності, її сюжети з біблійної історії і античності мало імпонували невибагливому читачеві, який воліє щось побутово-гумористичне. Для неї це було світом, в якому вона жила з дитинства. Тому навіть світ природи в «Лісовій пісні» у неї стає тлом для філософської драми, полем шукання високої краси страждання.

ЛЕСЯ Українка належить до тих літературних постатей, що не зразу знаходять читача і не зразу стають популярними. Бути голосом, волаючим в пустині без відгуку, все-таки нікому не весело, хоч би він мав і так мало претензій на популярність, як я» — писала авторка «Лісової пісні» своїй матері. Чому ж так «стримано» приймала публіка і критика її твори?

В житті і творчості вона шукала споріднених душ людей орлиного лету і сильного духа, тих, хто зустрічався з нею на її високих шляхах. Вона не вміла і органічно не могла пристосуватись до читача, до його звичок і інтересів — вона горіла на вогні, де гартується тверда криця,— і поривала за собою мужніх і сильних духом. Бувало, її не чули, вслухаючись в шум дрібної буденщини, бувало, її спокійно переказували і тим самим тягнули в свою мляву орбіту, і зрештою були ті, що йшли за нею, суворо затиснувши уста. Може саме ті, прийнявши її повністю, не писали про неї...

Хай це схоже на парадокс, але чомусь про Лесю Українку писали часто люди слабкі, подібні до іронічно висвітлених нею героїв, скажімо, до Мецената з «Оргії».

Багато шанувальників її щонайбільше підіймались до того, що цитували знаменитий вислів Франка про «чи не єдиного мужчину на всю сучасну Україну», але чи всі вони розуміли, що такі «мужчини», як Леся Українка, рід...

...ко траплялис... України. І й... було велико...

Сила Лесі... мужній бор... хвилини роз... Сила її — в... вих шляхів ... і безкомпро... світі полови... совництва. С... хитному про... тушній все... хії, що нівел... м'яла їм кри... їнки навіть ... і спокус. З ... дістю вона п... ті снігові вер... до яких кли... Бранд, а на ... і чесних поч... до безкорисн... кого подвигу...

Вона наві... тріумфом сл... а лише обі... життя і крас... ня, лише пер... тя внутрішн... тоти.

Нічого ди... стерті і зім'я... що шукали ... де вони його... ти — вони ... мих шукачів... уникали бен... тривожили їх... зачіпали їх с... ли їм про д... в'язки перед ...

Вони не м... тю читати ці ... драми, ці «з... ня, ці прямі ... рактеристики... кого єства.

Вони, при... взяти Лесю ... ховне озброє... ді, що приємн...

ГОЛОС УКРАЇНИ

е, кайдани порвіте» Україна не чула такого уст сеї слабосилої, хворої дівчини».

Іван ФРАНКО.

Михайло ГРУШЕВСЬКИЙ

ПАМ'ЯТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Вступне слово, сказане на засіданні Українського наукового товариства, присвяченім пам'яті Лесі Українки

На протязі одного року такі безмірно тяжкі утрати — після творця нашої музики зійшов з сього світу величний майстер нашої белетристики, а за ним — поет, що виніс нашу поезію на висоти вселюдських символів, вічних проблем світового життя. Кожда з сих утрат була незмірно болюча по своєму, нічим не нагороджена, бо перетинала життє ще не пережите, творчість іще не скінчену. Але ті ...кі творці українського мистецтва принаймні ...стигли виявити свій творчий зміст. Тут же творчість була перервана, коли вона, очевидно, тільки підіймалася до верхів своїх. Свою поетичну творчість Покійниця почала рано, і вже перші 10—15 літ поставили її в перші ряди сучасної поезії. Одначе тільки в останнє п'ятиліте починається сей величезний, нестримний поступ її, якийсь титанічний хід по велетенських уступах, не рушених ніякою людською ногою, де кождий крок, кождий твір означав нову стадію, відкривав перед очами громадянства нашого все нові перспективи мисли, все нові обрії образів. Глибоко національна в своїй основі, всім змістом своїм зв'язана нерозривно з житєм свого народу, з переживаннями нашої людини в теперішню переломову добу, ся творчість переводила їх на грунт вічних вселюдських змагань, уясняла в їх світлі й зв'язувала з одвічними переживаннями людськости. Наше громадянство не встигало йти за сим захоплюючим, бурним потоком натхнення, сею блискучою панорамою образів, що розверталася перед ним; сей високий рівень ідей, на який вела творчість Покійної, був незвичайним для його ширших кругів. В інших обставинах, ніж ми живемо, її твори переходили б в вибрані круги світової інтелігенції, знаходили б тут тонких цінителів і адептів. Маємо таке враження, що ще кілька кроків далі — і Покійниця сказала б світовій літературі нове слово, котре зісталося б у ній вічним. Смерть перервала сю путь у вселюдські простори. Але для нашого письменства і те, що вона встигла дати, зістається вічним даром, новою стадією розвою, історичним моментом в нашім культурнім, національнім поступі.

Вічна подяка, вічна пошана належить його творцеві.

1913 р.

«ОДЕРЖИМА». Худ. Л. Іванова. Ліноріт. 1970.

...вік лицарства"

...грамотне чи...
...и драматичної
...розрізнення
...і пози... пер...
...нська ...літера...
...цілком ототож...
...офіта-раба з
...Українки, хо...
...лений читач не
...вати певного
...в кожнім її
...м духовного
..., не сумісного
...плебейством.
...и то релігій...
...люційний —
...атком вирод...

...у поклонники
...тизму перших
...влять уже за...
...загорілого фа...
...нця» Торкве...
...ласне, для ря...
...тивників, для
...lica Dei, для
...одів і всього
...о допускався
...ності з заліз...

...овлюванні Ле...
...ключ до най...
...вог, що прони...
..., перед лицем
...ивої револю...
...тової закли...
...му виправдо...
...асоби. До тих
...х застережень
...ись і сьогодні
...телям «єдино
...ії. Бо мораль...
...агливість руй...
...профанує і

...ювати поко...
...ось у школі
...бних вислов...
...які були пот...
...які там були
...ьому і причи...
...ртості числен-

них досліджень творчості Лесі Українки за півстоліття. Все схоже на розмову глухого зі сліпим.

А тим часом естетика Лесі Українки розрахована на читача високої культури. Чистота етичного ідеалу виступає мірою людської вартості героїв її творів. Напевно, навіть, що ці питання етики — найціннішого і водночас найбільш хисткого здобутку людської культури, були для Лесі Українки особливо тривожними. Майже всі її драми на теми раннього християнства, які ми в простоті душевній називаємо просто «антирелігійними творами» — це глибоко психологічні дослідження морально-етичних начал. Які, з одного боку, несло в собі християнське вчення, і, з другого боку, які утверджувались в практиці підпільних общин, ладних ставити свою фанатичну віру понад усяку істину і понад саму людину.

Що ж стосується ставлення до сучасних їй форм релігії, то на таких «антирелігійних» позиціях стояла вся українська класика, яка не приймала імперської релігії, як двійника поліційної сили. Не обминула вона і наших національних слабостей — схильності «проповідувати своїм панам» і культивувати мінімалізм — відповідно до умов часу.

Її виходи на суворе поле вічності, її сюжети з біблійної історії і античності мало імпонували невибагливому читачеві, який воліє щось побутово-гумористичне. Для неї це було світом, в якому вона жила з дитинства. Тому навіть світ природи в «Лісовій пісні» у неї стає тлом для філософської драми, полем шукання високої краси страждання.

ЛЕСЯ Українка належить до тих літературних постатей, що не зразу знаходять читача і не зразу стають популярними. Бути голосом, волаючим в пустині без відгуку, все-таки нікому не весело, хоч би він мав і так мало претензій на популярність, як я» — писала авторка «Лісової пісні» своїй матері. Чому ж так «стримано» приймала публіка і критика її твори?

В житті і творчості вона шукала споріднених душ людей орлиного лету і сильного духа, тих, хто зустрічався з нею на її високих шляхах. Вона не вміла і органічно не могла пристосуватись до читача, до його звичок і інтересів — вона горіла на вогні, де гартується тверда криця,— і поривала за собою мужніх і сильних духом. Бувало, її не чули, вслухаючись в шум дрібної буденщини, бувало, її спокійно переказували і тим самим тягнули в свою мляву орбіту, і зрештою були ті, що йшли за нею, суворо затиснувши уста. Може саме ті, прийнявши її повністю, не писали про неї...

Хай це схоже на парадокс, але чомусь про Лесю Українку писали часто люди слабкі, подібні до іронічно висвітлених нею героїв, скажімо, до Мецената з «Оргії».

Багато шанувальників її щонайбільше підіймались до того, що цитували знаменитий вислів Франка про «чи не єдиного мужчину на всю сучасну Україну», але чи всі вони розуміли, що такі «мужчини», як Леся Українка, рідко траплялись і поза межами України. І йти позаду неї теж було великою честю.

Сила Лесі Українки не в мужній боротьбі з собою в хвилини розпачу і знесилля. Сила її — в прокладанні нових шляхів сильного почуття і безкомпромісної думки в світі половинчатості, пристосовництва. Сила її — в непохитному протистоянні цій метушній всепоглинаючій стихії, що нівелювала людей і м'яла їм крила. В Лесі Українки навіть не було роздоріж і спокус. З непохитною гордістю вона простувала не на ті снігові вершини абстракції, до яких кликав Ібсенівський Бранд, а на вершини чистих і чесних почувань, що ведуть до безкорисного громадянського подвигу...

Вона навіть не заманювала тріумфом слави чи перемоги, а лише обіцянкою повноти життя і краси самого змагання, лише перспективою відчуття внутрішньої свободи і чистоти.

Нічого дивного, що люди, стерті і зім'яті життям, люди, що шукали задоволення там, де вони його звикли знаходити — вони уникали одержимих шукачів правди і волі, уникали бентежних дум, що тривожили їхню сонну совість, зачіпали їх спокій і нагадували їм про давно забуті обов'язки перед народом...

Вони не могли з приємністю читати ці важкі для них драми, ці «зайві» загострення, ці прямі і безпощадні характеристики їхнього рабського єства.

Вони, природно, не могли взяти Лесю Українку на духовне озброєння собі. Справді, що приємне для обивателя, коли йому кажуть у вічі слова Антея із «Оргії»:

Ти не продався, ні,
ти так віддався,
У руки ворогу,
немов та глина,
З якої кожний виліпить,
що хоче...

або:

Рабський дух краси
найвищої збагнуть не може.

або:

Переможцям не трудно
переважити в чеснотах
подоланих.

Маємо все ж таки ту відраду, що Лесю Українку люблять. Великі імена розливаються в безмірі народного моря. Вони блякнуть, поки море дрімає. Вони підносяться на гребені хвилі і стають високими, коли море бурунить. Вони никнуть на спаді хвилі та вкриваються тінями химерних потвор, що якусь мить панують над усім. Але в усі часи є ті, для яких Леся Українка — найулюбленіша.

Вона залишила нам творчість у найвищому значенні того слова: вона добудовувала те українське життя, якого не дала добудувати нам історія. І почалося це ще з дитячих літ у Луцькому замку Любарта. Там вона оживляла омріяну Жанну д'Арк і відтворювала лицарські форми життя:

У дитячі любі роки,
Коли так душа бажала
Незвичайного, дивного,
Я любила вік лицарства.

Той вік вона подовжила у своїх поемах і драмах. В них оживали речі, яких так бракувало на нашій землі.

Суворої школи честі, обов'язку, офірності та ідеалізму степова Україна ще не проходила. Вірніше — проходила поспіхом, відбиваючись від нападу підступних сусідів — від битви до битви. Запорізьке лицарство було бойовим лицарством на грунті давньої української демократичної традиції. Воно не мало усталених форм життя мирного часу, усталених ритуалів, культів, оспівувань.

Так... в кожній країні
є спогади раю!
Нема тільки в тебе їх,
рідний мій краю!
Були й за гетьманів співці;
З них деякі вічнії співи
зложили,
А як їх наймення?
І де їх могили,
Щоб скласти хоч пізні
вінці!

Наше лицарство живило дух волі, підносило, як прапор, абсолюти Віри і Правди, завжди показувало готовність вмерти за землю батьків, за віру християнську.

Але структури його символізувала запорізька церква і Січ-мати. Церква часто була похідною і мало нагадувала готичний собор — тільки духом. І Січ була живою фортецею, мало схожою на лицарський замок і місто. Так само і мускулатура запорожця-козака лише дуже здаля нагадувала лицарські лати...

Але коли ця козацька християнська республіка могла протистояти польським і найманим європейським військам, то значить, духом вона їм не поступалась — духом наші предки надолужували брак усталених форм життя, ритуалів і виробленої традиції.

Власне, цим самим духом добудовувала спадкоємниця традиції Леся Українка ту середньовічну ланку, якої нам бракує як етичного, морального і естетичного фундаменту, розмитого в лихоліттi руїни і «Єгипетської неволі» під темною деспотичною владою Москви, де:

Закон і право —
то устав тюремний.

Звичайно, той фундамент тримався на суворо християнських підвалинах, що стали вічними.

Як світ новий
з старого збудувати?

Треба будувати... На грунті етики стоїцизму. «Бо кожен, хто просить—одержує, хто шукає—знаходить, а хто стукає — відчиняють йому». (Від Матфея. У11, 8).

ГАСЛО НОМЕРА

Президенти всіх країн, єднайтеся!

Г. ПАСТЕРНАК.

Мал. Віктора Кудіна.

Важко бути американцем

— Ну, американці, ну, дають! Чи до журналу якого їхнього капіталістичного заглянеш, чи по телевізору покажуть — найпершим ділом кожен з них старається зуби показати. Ну, хай би там Рейган чи Буш, їм, може, так треба, дипломатія і все таке інше — так ні, кожне шкіриться.

Зустрів оце якось Федю з шостого під'їзду. Може, знаєте — бородатий такий, недавно з Москви «Мерседеса» привіз? Цей, думаю, повинен знати, чого отим так весело. Сам, вважай, натуральний Рокфеллер, проговорився якось «під мухою», що може купити космічний корабель. З правом виходу у відкритий космос.

Запитую його: «Слухай, чого вони весь час либляться? Не оглядайся, я не про наших — про американців. Ну, глянь на яку картинку чи по телику — обов'язково у кожного всі 32 зверху. Вони що — наркомани поголовні?»

Федя, капіталіст саморобний, як розрегочеться — у когось на четвертому поверсі аж собачка загавкала, а двірничка наша, тьотя Паша, кинула мітлу на асфальт і смачно плюнула на оголошення, нею ж на дверях під'їзду і приклеєне.

— Степане, — раптом перестав сміятися Федя і нахабно на мене подивився. — Твій батько, коли ти був малим, часом не рубав до твоєї голови дрова?

Встиг, мільйонер кооперативний, перехопити мою руку, а то я б йому «нарубав дров». Почав мене заспокоювати — пожартував, каже... Ну, а мені ж, хоч і розсердився я на Федю, про американців цікаво. Либляться, наче щодня у кожного іменини.

— Дивак ти,— каже мені наш радянський капіталіст. — Це у них так заведено: усмішка на обличчі — ознака благополуччя у житті. Все, мовляв, у тебе о'кей: дружина — перша красуня, діти — у найпрестижнішій школі, автомобіль—наймодернішої марки, ну і, звичайно, повна кишеня грошей. Затямив, Степане? Все у тебе о'кей — і ти ходиш собі і продаєш зуби.

— Стривай, стривай,— кажу, — заладив: дружина, машина, гроші... Так їх же потрібно мати, йолки-моталки! Я вчора он три кабінети обійшов, поки «стрільнув» червінця до четвертого.

— Степане,— сказав мені в одвіт мільйонер наш поліщуцький,— там, де ходять з усмішкою на обличчі, там десяток не «стріляють» — там їх роблять. Чао, Стьопо! — Блиснув зубами (ач, підробляється під них) і попростував до свого «Мерседеса».

Вночі довго не міг заснути. Я думав. Про нас, про них, про Федю трохи. Під ранок мені приснився якийсь банківський підвал, повен золотих злитків (я його ніколи в житті не бачив). Коло дверей підвалу стояли дві алюмінієві виварки з нашими металевими карбованцями, а по підвалу ходила наша двірничка, тьотя Паша, і, прицілюючись, плювала на кожен золотий злиток зокрема. Потім залізним совком набрала з виварки і насипала у відро металевих карбованців, прикрила сірою ганчіркою і з суворим, зосередженим обличчям (ми усі, здається, з такими ходимо) пішла геть...

Вранці я прокинувся напрочуд свіжим і сповненим бадьорості. І відразу подумав: а спробую я по-американському — весело, з усмішкою! Хай і мені в усіх ділах супутнім буде успіх!

Заглянув на кухню, там моя вже шкварчала картоплею. Усміхнувся я, збираючись привітатися, а вона: «Що, ота руда сучка, мабуть, приснилася, що так цвітеш з самого ранку? Я вчора бачила, як ти їв її очима. Цап старий!..»

Стримався. Головне, думаю, не втрачати ентузіазму. Життя прекрасне!

— Кращим автомобілістам міста — привіт! — гукаю до сусіда, вийшовши з під'їзду, і — на всі 32.

Той виглянув з-під капота, уважно так подивився на мене і ще довго стояв, спантеличений, дивився мені услід.

У тролейбусі чорнява жіночка передала мені прокомпостувати квиток. Я зробив це з великою приємністю, що і засвідчив своєю щирою усмішкою.

— З самого ранку набрався,— почув за спиною мовлене чорнявкою крізь зуби. — Ні стиду, ні совісті...

Зайшов на роботі до шефа — не здаюся, ще себе американцем почуваю. «Доброго дня!» — і на всі 32.

Шеф насупив брови:

— Ти мені тут не цвіти, я тобі не Лаптєва з планового. Ти давай мені цемент вибивай.

...Йду додому — гірко так на душі, тоскно. А навстріч — такі ж обличчя: похмурі, заклопотані, кислі.

Не витримав. Зупинився на площі, кричу: «Люди добрі! Земляки мої славні! Підведемо голови і глянемо один на одного! Що з нами сталося? Хто поцупив з нашого обличчя усмішки?»

Зупиняється один, другий, третій. Ще підходять, бачу. Набираю повні груди повітря — хочу продовжити, а збоку чується: «О, знову несанкціонований мітинг починають, піду подзвоню в міліцію...».

Важко бути американцем.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.
Рівне.

Пуп землі

ДАЙОШ ШУЛЯВСЬКУ!

Збулося! Слідом за Гагаузькою і Придніпровською автономними республіками в Молдові і Крим, чи вільніше: Кримська область — республіка на Україні. Тільки не кримсько-татарська, а кримсько-російська. Отепер заживемо! Матимемо свого Президента, прем'єрміністра і десятків зо три-чотири міністерств. Це вам не якась там обласна Рада.

Услід за Кримом пішла, кажуть, мова і про Республіку Новоросію. А там і до Криворізько-Донецької республіки недалеко (назви ще не підібрано).

То що тут, у Києві, ми в тім'я биті? І в нас, у стольному граді має бути відроджена Шулявська республіка, яка була проголошена Року Божого 1905-го. А відтак можна буде вийти зі складу Києва і України і зареєструватися в ООН.

А що? Чим київська Шулявка гірша від одеської Молдаванки? От тільки за давністю часу забуто, яка була територія тієї республіки. Відомо лише, що центром її був колишній шулявський базар, біля лавки, де продається гас. Тобто, місце приблизно біля сучасного кінотеатру імені Довженка.

Тому прохання до очевидців і учасників подій 1905 року, а також осіб, що мають якісь архівні матеріали, згадати і повідомити, де саме проходили кордони Шулявської республіки.

Коли це буде встановлено, можна визначитися, заявити про себе на весь світ і на повний голос крикнути:

— Всю владу — веселим і винахідливим!

Хай живе незалежна, суверенна Шулявська республіка!

P. S. А ще ж була колись у нашій недавній історії «Республіка на колесах». Може й про її відродження слід подумати? Що ви про це скажете?

Феодосій ЛУЗАН,
не член оргкомітету Шулявської республіки.

Дебати

— Чого кричиш, як недорізаний?

— Сам такий, козел нещасний! Моя справа — прокукурікати. А там — хоч вір, хоч ні: без офіційного повідомлення м'ясо подорожчало вдвічі-втричі. А за одне яйце на базарі тепер треба платити, як за десяток. От і загордилася моя курка — побігла в кооператив.

— А моя коза мене вигнала з дому. Каже: з тебе, при такій зарплаті, користі, як із козла молока. Хотів «півня» пустити, так сірників нема...

Данило ОРЕНКО.

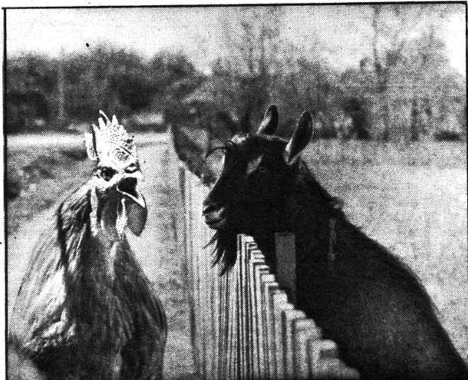

Фото Богдана ПРИЙМАКА.

Звання місяця

ЗНАЙ «НАШИХ»!

За підсумками січня—початку лютого найпопулярнішою людиною визнано ленінградського тележурналіста **Олександра НЕВЗОРОВА**. На пропозицію молодіжної революційно-патріотичної спілки молоді «Лучи чучхе» (комісар — М. Поліщук) Олександрові після відомих зйомок у Вільнюсі (див. Центральне телебачення) та пригод у Ризі (чит. докладніше «Московские новости») худрадою «Куреня» присвоєно звання **«Репортер з петлею на шиї»**.

Носи, Сашко!

Худрада.

Пародії

ТРОЛЕЙБУСНО-ІНОМОВНИЙ СОНЕТ

А наш тролейбус їхав по Сумській
так важко, як у п'ятім вчать англійську.
...І зовсім не образило: «Залазь!»

Ірина МИРОНЕНКО.

Як іноземну вчать у п'ятім класі,
тролейбус ледве сунув уперед.
Мов на артиклях, на ослизлій трасі
він посковзнувся й збочив у кювет.
Немов на «двійки» — з'їхав по уклону
й зухвало ждав, що витягнуть його.
Ще й навертав словечком з лексикону
далеко не англійського — свого.
А потім враз дверима сонорно — хрясь!
Що іномовно означало: «Злазь!»
І злізли ми, бліді від хвилювання.
Важка англійська мова, не секрет.
Куди писався легше цей сонет,
немовби на уроці малювання.

Анатолій БОРТНЯК.

Пуцьвірінькі

Одкровення канібала: «Люблю людей!»

І ринкові відносини можуть бути позаштатними.

Світ уцілів тому, що сміявся. Але чому смішити його повинні постійно ми?

Декому вдається стояти на чолі, навіть тоді, коли важко стояти на ногах.

Генеральна лінія — для генералів!

Микола ЛЕВИЦЬКИЙ.

Хіт-парад «Куреня»

«РАЗ—СЛОВЕЧКО, ДВА—СЛОВЕЧКО, БУДЕ ПІСЕНЬКА...»

«Буде хліб — буде й пісня», — витворив колись один славетний письменник. З хлібом, судячи з усього, можуть виникнути певні проблеми. Пісня ж, як відомо, завжди «остается с человеком». Але яка це буде пісня? Що співатиме і що співає сьогодні народ? В чому виливає свою душу?

Щоб відповісти на ці запитання, «Курінь» і спорядив експедицію з кращих музикознавців у народ. Записували в ресторанах, на «тусовках», на робочих місцях і в «курилках». Так і визначили найпопулярніші пісні нашого народу. Гранична політизація, як бачимо, суттєво позначилася й на музичних уподобаннях і смаках наших людей.

Отже, хіт-парад «Куреня» або «гаряча» десятка останніх місяців.

«ОЙ МОРОЗ, МОРОЗ, НЕ МОРОЗЬ МЕНЯ...» — відчайдушна пісенна інвектива парламентської меншості до більшості про «розмороження» приватної власності на землю, солісти — В. Пилипчук, В. Шишкін, М. Поровський.

2. «ЧОМ ТИ НЕ ПРИЙЩОВ?..» — щоденні передсесійні заспіви головуючих з проблем кворуму у залі.

3. «ОЙ, ЧИЙ ТО КІНЬ СТОЇТЬ?..» — хорове здивування на предмет неприєднання І. Плюща до парламентської більшості.

4. «КЛЕН ТЫ МОЙ ОПАВШИЙ...» — студентська народна пісня, присвячена незавидній долі прем'єра однієї з республік.

5. «ОЙ ГИЛЯ, ГИЛЯ, ГУСОНЬКИ...» — піднесена радісно-величальна на президентський указ про спільне патрулювання.

6. «ГОРІЛА СОСНА, ПАЛАЛА...» — підслуханий музичний тет-а-тет В. Яворівського та Ю. Спіженка про благотворний вплив «мирного атома» на радянську громадськість.

7. «НАС ВОДИЛА МОЛОДОСТЬ В САБЕЛЬНЫЙ ПОХОД...» — гірка дума О. Гудими про депутатські відвідини Чернігівщини та Вінниччини.

8. «СОЛДАТ — ВСЕГДА СОЛДАТ...» — військовий марш-відповідь депутатського корпусу України генералу Мойсеєву, фінал-апофеоз — Л. Кравчук.

9. «ТИ Ж МЕНЕ ПІДМАНУЛА...» — багатотижнева ораторія-претензія з короткочасними перервами на розгляд інших доленосних питань Л. Танюка до О. Коцюби.

10. «ВОТ ДОМ, КОТОРЫЙ ПОСТРОИЛ ДЖЕК...» — пісенна дуель парламентських угрупованъ на мотив англійської народної балади про розподіл партійного майна (солісти-опоненти О. Шевченко та С. Гуренко).

Цілком можливо, що наша експедиція осягнула не всі глибини народної пісенної творчості, чогось не дочула, не всі образи і нюанси зафіксувала. Можливо, у вашому регіоні популярні інші пісні. Тож надсилайте до редакції свої варіанти «Хіт-параду». Кращі — будуть опубліковані. А друга експедиція «Куреня», тим часом, заглибилася у молодіжне середовище. Стежте за газетою.

Заступники курінного з музичної частини

Володимир СКАЧКО та Олександр ХАРЧЕНКО.

Мал. Анатолія КАЗАНСЬКОГО.

ПОНЕДІЛОК

25 лютого

ПРОГРАМА УТ

16.00 Новини.
16.15 Симфонічна музика.
17.00 Телефільм «Зелена перепустка».
17.30 На київській хвилі. Інформаційний випуск
18.00 «Народні таланти». Фольклорний колектив Нововоронцовського району Херсонської області.
18.25 Документальний фільм «Бельдерсай».
18.35 Реклама.
18.40 Звучить гітара.
19.00 Актуальна камера.
19.30 «Хто ми...». Громадсько-політичний відеотижневик. Частина перша.
20.45 На добраніч, діти!
21.05 Музичний фільм «Роздум».
21.25 «Хто ми...». Громадсько-політичний відеотижневик. Частина друга.
22.25 Леся Українка. «На шлях я вийшла ранньою весною...».
23.20 Вечірній вісник.
23.50 Нічний телезал. Художній фільм «А зорі тут тихі...». 1 серія.

І ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Ранок».
9.00 «Контакт».
9.15 Мультфільм.
9.30 «Пам'ять». Художній телефільм. 1 і 2 серії.
12.00 ТСН.
12.15 «Спогад про пісню».
12.45 Прем'єра документального телефільму «Відчини мені двері покаяння...».
15.00 ТСН.
15.15 На прохання глядачів. Художній телефільм «Ставка, більша за життя». Фільм 11.
16.10 «День наприкінці тепла». Документальний телефільм.
16.40 «Музична скарбниця». П. І. Чайковський. Симфонія № 5 мі мінор.
17.30 Дитяча година. З уроком німецької мови.
18.30 «Меридіан».
18.45 «За законами ринку».
19.15 Хвилини поезії.
19.20 Художній фільм «Дім, в якому я живу».
21.00 Час.
21.45 «Візьми моє серце... О. Петренко».
23.15 «Що сказано, те сказано». Співає Юрій Лоза.
23.45 «В гостях у П'єра Кардена».
0.30 ТСН.
0.50 Нічне ТБ. «Компаньйони». Художній телефільм.
1.55 «Ганна Главарі». Музичний телефільм.

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

7.00 Ранок ділової людини.
8.00 Гімнастика.
8.15 «Подвиг Карамзіна». Науково-популярний фільм.
8.35, 9.35 Історія 6 кл. Міфи Стародавньої Греції.
9.05 Італійська мова.
10.05 Російська мова.
10.35, 11.45 Література. 9 кл. М. Ю. Лермонтов. «Герой нашого часу».
11.05 Світ грошей Адама Сміта.
12.15 «Містер Ікс». Художній фільм.
13.45 «Планета». Міжнародна програма.
14.45 У. Фолкнер. «Брош». Телевистава.
17.00 Мультфільм.
17.15 «Мріє, не зрадь». Фільм-концерт.
18.15 Прем'єра документального фільму «Все буде краще...».
19.00 Лижний фристайл. Чемпіонат світу.
19.55 Колаж.
20.00 Вечірня казка.
20.15 Кінофестиваль «Приз глядацьких симпатій». Документальний фільм «Почути музику».
20.45 5 пісень на вірші С. Єсеніна. Виконує Й. Кобзон.
21.00 Час. (З сурдоперекладом).
21.45 На сесії Верховної Ради СРСР.
22.45 «Ілюзіон». «Околиця». Художній фільм.

КИЇВСЬКА ПРОГРАМА І ОСВІТНІ ПЕРЕДАЧІ ЦТ

17.00 Художній фільм «Золота баба».
18.15 Для дітей. «Телекросворд».
18.45 «Невідомий театр». За що і як загинув Лесь Курбас.
19.45 Камерна музика.
20.00 На київській хвилі. Інформаційний випуск.
20.30 Музичний фільм «В. Соловйов-Сєдой».
21.00 Освітні передачі ЦТ.

ВІВТРОК

26 лютого

ПРОГРАМА УТ

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка».
9.00 Музичний фільм «Триптих».
10.00 Доброго вам здоров'я. Відповіді на листи телеглядачів.
10.35 Шкільний екран.
11.05 «З народного джерела». Музична програма
11.40 Шкільний екран 11 кл. Українська література. О. Гончар. «Собор».
12.10 Документальні фільми.
16.10 Для дітей. «Веселка».
16.40 На допомогу школі. Російська література. Гайдарівськими місцями України.
17.10 Телефільм «Кержацький кут».
17.30 Українська народна пісня. Виконує тріо бандуристок.
18.00 На третій сесії Верховної Ради УРСР.
19.00 Актуальна камера.
19.30 На третій сесії Верховної Ради УРСР
20.45 На добраніч, діти!
21.00 На третій сесії Верховної Ради УРСР. По закінченні — «Нічний телезал». Художній фільм «А зорі тут тихі...». 2 серія.

І ПРОГРАМА ЦТ

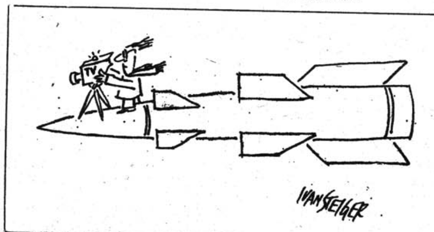
6.30 «Ранок».
9.00 «Актуальний репортаж».
9.15 Мультфільм.
9.25 «Дім, в якому я живу». Художній фільм.
11.00 Дитяча година. З уроком німецької мови.
12.15 «Візьми моє серце... О. Петренко».
15.15 На прохання глядачів. Художній телефільм «Ставка, більша за життя». Фільм 12.
16.20 «Викликаємо кінолога з собакою». Документальний телефільм.
16.50 Дитячий музичний клуб.
17.35 Мультфільм.
17.45 Фестиваль культури і мистецтва радянських німців.
18.30 «Меридіан». Міжнародні новини.
18.45 «Політичні діалоги».
19.15 Художній фільм «Три дні Віктора Чернишова».
21.00 Час.
21.45 «ВІД» представляє: «Поле чудес».
22.30 Зустріч з письменником О. Волковим у концертній студії Останкіно.
0.00 ТСН.
0.20 Нічне ТБ. Прем'єра телефільму-монографії «Джазмен».
1.25 «Інспектор Гулл». Художній телефільм 1 серія.
2.30 «Душі моєї цариці». Фільм-концерт.

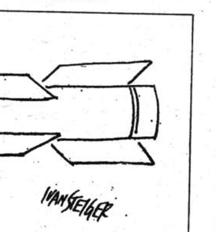
ІІ ПРОГРАМА ЦТ

8.00 Гімнастика.
8.15 «Душа поета». Науково-популярний фільм.
8.35, 9.35 Географія. 7 кл. Світовий океан.
9.05 Французька мова. 1 рік навчання.
10.05 Французька мова. 2 рік навчання.
10.35, 11.35 Географія. 8 кл. Природа Східного Сибіру.
11.05 Наш сад.
12.05 Концерт таджицького фольклорного ансамблю «Ганджина».
12.40 Документальні фільми.
13.20 Ритмічна гімнастика.
13.50 «Мріє, не зрадь». Фільм-концерт.
14.50 Грає І. Бочкова. (Скрипка).
17.00 Телестудії міст РРФСР. (П'ятигорськ).
17.25 Прем'єра документального телефільму «На звалище».
17.55 Ритмічна гімнастика.
18.25 Хокей. Чемпіонат СРСР. У перервах: 19.05 — Парламентський вісник Росії. 19.50 — Вечірня казка.
20.45 «Коли співають дерева...». Російські народні пісні.
21.00 Час. (З сурдоперекладом).
21.45 На сесії Верховної Ради СРСР.
22.45 «Капітан Фракасс». Художній телефільм. 1 серія.
0.00 Баскетбол. Кубок володарів кубків. Чоловіки. Півфінал. «Динамо» (Москва) — «Паок» (Греція).

КИЇВСЬКА ПРОГРАМА І ОСВІТНІ ПЕРЕДАЧІ ЦТ

17.00 Художній фільм «Секретний фарватер». 1 серія.
18.05 Історія УРСР. Визвольна боротьба українського народу в думах та історичних піснях XVI—XVII ст.
18.35 Співає заслужена артистка УРСР А. Кудлай.
19.00—23.25 Освітні передачі ЦТ.

СЕРЕДА

27 лютого

ПРОГРАМА УТ

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка».
9.00 «Скарбниця пам'яті». Остап Вишня.
9.50 Телефільм «Каслинський гран-прі».
10.00 Для дітей. «Кукурік і К°».
11.00 Співає Л. Клопотовська.
11.40 Шкільний екран. 10 кл. Українська література Леся Українка. «Лісова пісня».
12.10 Художній фільм із субтитрами «Я люблю тебе, квітень, квітень».
16.00 Новини.
16.10 На допомогу школі. Українська література. Т. Г. Шевченко — художник
16.40 Мультфільм.
17.00 Фортепіанна музика.
17.30 На київській хвилі. Інформаційний випуск.
18.00 На третій сесії Верховної Ради УРСР.
19.00 Актуальна камера.
19.30 На третій сесії Верховної Ради УРСР.
20.45 На добраніч, діти!
21.05 На третій сесії Верховної Ради УРСР. По закінченні «Нічний телезал». Науково-популярний фільм «Слідами снігової людини».

І ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Ранок».
9.00 Діловий кур'єр.
9.15 Мультфільм.
9.35 «Три дні Віктора Чернишова». Художній фільм.
11.15 Дитячий музичний клуб.
12.00 ТСН.
12.15 Зустріч з письменником О. Волковим у концертній студії Останкіно.
15.00 ТСН.
15.15 На прохання глядачів. Художній телефільм «Ставка, більша за життя». Фільм 13.
16.10 Прем'єра документального фільму «Москва. Тушино».
16.25 Концерт лауреатів Всеросійського фестивалю народної творчості художніх колективів МВС.
17.30 Дитяча година. З уроком англійської мови.
18.30 «9 студія».
19.30 Фільми режисера С. Самсонова. «Журавель у небі». (Вперше).
21.00 Час.
21.45 «Подарунок меломану». Співає Д. Хворостовський.
22.15 «Телескоп».
23.30 Прем'єра музичного фільму «Рок-поп» у країні 03». (Австралія).
0.30 ТСН.
0.50 Нічне ТБ. «Інспектор Гулл». Художній телефільм. 2 серія.
2.05 О. де Бальзак. «Червоний готель».

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

8.00 Гімнастика.
8.15 «За образом і подобою». Науково-популярний фільм.
8.35, 9.35 Основи інформатики і обчислювальної техніки. Діловодство і ОМ. 11 кл.
9.05 Німецька мова. 1 рік навчання.
10.05 Німецька мова. 2 рік навчання.
10.35, 11.50 Музика. 5 кл. Композитори «Могучої кучки» і художники-передвижники.
11.05 Діалог з комп'ютером.
12.20 «Капітан Фракасс» Художній телефільм. 1 серія.
13.30 Концерт Камчатської хорової капели.
14.20 Документальні фільми.
14.55 «Це було поранене серце». М. Некрасов і Ф. Достоєвський.
17.00 «По лезу, чи У пошуках золотої середини». (Хабаровськ).
17.35 Музичний телеабонемент. «Зоряний час. Про гр[illegible]неві вечори».
18.35 «Документальний екран Росії». «Місце події — Льошкин луг».
19.55 Колаж.
20.00 Вечірня казка.
20.15 Кінний спорт. Всесоюзні змагання.
21.00 Час. (З сурдоперекладом).
21.45 На сесії Верховної Ради СРСР.
22.45 На сесії Верховної Ради РРФСР.
23.15 «Капітан Фракасс». Художній телефільм. 2 серія.
0.20 Й. Брамс. Соната для скрипки і фортепіано соль мажор.

КИЇВСЬКА ПРОГРАМА І ОСВІТНІ ПЕРЕДАЧІ ЦТ

17.00 Художній фільм «Секретний фарватер». 2 серія
18.05 Естрадний концерт.
18.30 Чемпіонат СРСР з баскетболу. Жінки. «Динамо» (Київ) — «ТТТ» (Рига)
20.00 На київській хвилі. Інформаційний випуск.
20.30 Телефільм «Яблуко розбрату».
20.50 Освітні передачі ЦТ.

ЧЕТВЕР 28 лютого

ПРОГРАМА УТ

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка».
9.00 «Царівна-жаба». Опера для дітей.
10.00 Телефільм «Портрет коханої жінки».
10.40 Концерт художніх колективів Харківської області.
11.40 Шкільний екран. 10 кл. Російська література. Бесіди з радянської літератури Б. Васильєв. «А зорі тут тихі...».
12.15 Художній фільм «Без особливого ризику».
16.00 Новини.
16.10 Для дітей. «Веселка».
16.45 Республіканська фізико-математична школа. Підсумки математичної телеолімпіади.
17.15 Альманах кіноподорожей.
17.35 Сонячне коло.
18.00 На третій сесії Верховної Ради УРСР.
19.00 Актуальна камера.
19.30 На третій сесії Верховної Ради УРСР.
20.45 На добраніч, діти!
21.05 На третій сесії Верховної Ради УРСР. По закінченні — «Нічний телезал». Художній телефільм «Артистка із Грибова». 1 серія.

І ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Ранок».
9.00 «За зведеннями МВС».
9.15 Мультфільм.
9.35 «Журавель у небі». Художній фільм.
11.00 Дитяча година з уроком англійської мови.
12.00 ТСН.
12.15 «Я вам заспіваю». Пісні В. Єгорова.
12.45 Прем'єра документального фільму «Гра в бабки... покуртинськи».
15.00 ТСН.
15.15 На прохання глядачів. Художній телефільм «Ставка, більша за життя». Фільм 14.
16.15 Народні мелодії.
16.25 Художній фільм «Життя одне...». (Вперше).
17.45 «... До 16 і старші».
18.30 «Меридіан». Міжнародні новини.
18.45 Концерт пам'яті Андрія Корсакова.
19.20 Художній фільм «Живе такий хлопець».
21.00 Час.
21.45 «За зведеннями МВС».
22.00 Ювілейний концерт Великого симфонічного оркестру Держтелерадіо СРСР.
0.30 ТСН.
0.50 Нічне ТБ. «Прийміть виклик, сеньйори». Художній телефільм. 1 серія.
1.55 «Матрьошки нижегородські». Документальний телефільм.
2.25 «Звучать спогади». Кіноконцерт.

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

8.00 Гімнастика.
8.15 «Федір Тютчев». Науково-популярний фільм.
8.35, 9.35 Загальна біологія. 11 кл. Що таке генетика?
9.05 Іспанська мова. 1 рік навчання.
10.05 Іспанська мова. 2 рік навчання.
10.35, 11.35 Біологія. 8 кл. «Срібне копитце».
11.05 «Євфросинія Полоцька». Науково-популярний фільм.
12.05 «Капітан Фракасс». Художній телефільм. 2 серія.
13.10 Музичний телеабонемент. «Зоряний час. Про грудневі вечори».
14.10 Ритмічна гімнастика.
14.40 «Крила». Документальний телефільм.
15.05 Концерт камерного хору Держтелерадіо Вірменії.
17.00 Телестудії міст РРФСР. «Зимові квіти». (Барнаул).
17.35 «Манера». Етика поведінки!
18.20 «Зелена лампа». Зустріч з артистом В. Гафтом.
18.50 Мультфільм.
19.00 Парламентський вісник Росії.
19.15 Мікіс Теодоракіс. «Пісні миру і свободи». Концерт.
20.00 Вечірня казка.
20.15 Ритмічна гімнастика.
20.45 Т. Хрєнников. Соната для віолончелі і фортепіано.
21.00 Час. (З сурдоперекладом).
21.45 На сесії Верховної Ради РРФСР.
23.15 «Стоянка поїзда — дві хвилини». Художній телефільм.
0.25 Грає Анатолій Бариленко. (Гітара).

КИЇВСЬКА ПРОГРАМА І ОСВІТНІ ПЕРЕДАЧІ ЦТ

17.00 Художній телефільм «Секретний фарватер». 3 серія.
18.10 Телефільм «Біля далеких передгір'їв».
18.40 Співає заслужена артистка РРФСР О. Зименкова.
19.00—23.55 Освітні передачі ЦТ.

П'ЯТНИЦЯ 1 березня

ПРОГРАМА УТ

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка».
9.00 «Театр і час». Київський російський драматичний театр ім. Лесі Українки.
10.05 Виступає фольклорно-етнографічний ансамбль «Туріяни».
10.35 Шкільний екран. 6 кл. Російська література. Розвиток мовлення: опис природи.
11.05 Скрипкові сонати.
11.40 Шкільний екран. 9 кл. Історія УРСР. Музика на Україні в першій половині XIX ст.
16.00 Новини.
16.10 Концерт оркестру штабу Одеського військового округу.
16.40 Телефільм «Абу Бакар. Трохи про час. Трохи про себе».
17.00 «Закарпатські візерунки».
17.30 На київській хвилі. Інформаційний випуск.
18.00 Цирк, цирк, цирк.
18.25 Реклама.
18.30 «Знову чую голос твій». Музичний фільм.
19.00 Актуальна камера.
19.30 Альфа і омега. Науково-пізнавальна програма.
20.15 Чемпіонат СРСР з хокею. «Сокіл» — «Хімік». ІІІ період.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Програма мультфільмів для дорослих «Хвилинка».
21.25 «СНІД і молодь». Рекламний випуск.
21.30 Молодіжна студія «Гарт».
23.00 Вечірній вісник.
23.30 Нічний телезал. Художній телефільм «Артистка з Грибова». 2 серія.

І ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Ранок».
9.00 «Інновація. Маркетинг. Результат».
9.15 Мультфільм.
9.35 «Живе такий хлопець». Художній фільм.
11.15 «... До 16 і старші».
12.00 ТСН.
12.15 «Без спадкосмця». Документальний телефільм.
12.55 «Фронтові подруги». Концерт-нарис.
15.00 ТСН.
15.15 На прохання глядачів. Художній телефільм «Ставка, більша за життя». Фільм 15.
16.10 «Світ захоплених людей».
16.30 «Пам'ять серця». Про визволення Болгарії від османського іга.
17.20 Наш сад.
17.50 Вулиця «Правды».
18.30 «Меридіан». Міжнародні новини.
18.45 Міжнародна асоціація по боротьбі з наркоманією і наркобізнесом спільно з ЦТ представляють програму «Один день без наркотиків».
19.30 Вперше на екрані ЦТ художній фільм «Вбивство у нічному поїзді».
21.00 Час.
21.45 Продовження програми «Один день без наркотиків». В перерві — ТСН.
1.00 Нічне ТБ. «Прийміть виклик, сеньйори». Художній телефільм. 2 серія.
2.10 «Які в Карабанові квіти».

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

8.00 Гімнастика.
8.15 «Чехови». Науково-популярний фільм.
8.35, 9.35 Світ, що нас оточує. 1 кл. Наші мами.
8.55, 9.55 «Червоний художник». Документальний телефільм.
9.05 Англійська мова. 1 рік навчання.
10.05 Англійська мова. 2 рік навчання.
10.35, 11.40 Світ, що нас оточує. 2 кл. Хочу бути ввічливим.
10.55 Розминка для ерудитів.
12.00 «Стоянка поїзда — дві хвилини». Художній телефільм.
13.10 К. Воробйов. «Доля і книги».
14.35 Співає Н. Єрасова.
15.15 «Зелена лампа». Зустріч з артистом В. Гафтом.
17.00 Телестудії міст РРФСР. «Грані». (Нижній Новгород).
18.05 Мультфільм.
18.10 Грає Московське тріо.
18.35 Спорт для всіх.
18.50 Колаж.
18.55 Футбол. Кубок СРСР. 1/4 фіналу. «Спартак» (Москва) — «Торпедо» (Москва). У перерві — Вечірня казка.
21.00 Час. (З сурдоперекладом).
21.45 На сесії Верховної Ради РРФСР.
23.15 Художній телефільм «Середовище проживання».
0.25 «Запрошення до свята». Документальний телефільм.

КИЇВСЬКА ПРОГРАМА І ОСВІТНІ ПЕРЕДАЧІ ЦТ

17.00 Художній телефільм «Секретний фарватер». 4 серія.
18.10 Музичний фільм «Добрий вечір, сусідонько».
18.30 Чемпіонат СРСР з хокею. «Сокіл» — «Хімік». 1 і 2 періоди.
20.15 На київській хвилі. Інформаційний випуск.
20.45 Освітні передачі.

СУБОТА 2 березня

ПРОГРАМА УТ

7.30 Новини.
7.45 «На хвилі дружби». Аматорські колективи м. Нові Сад. (Югославія).
8.45 Ритмічна гімнастика.
9.05 Музичний фільм «Кобзо моя».
10.05 Мультфільм.
10.25 Концерт ансамблю «Смерічка».
11.10 Фільм-балет «Одруження Бальзамінова».
12.15 Доброго вам здоров'я. СНІД — чума XX століття.
12.45 Новини.
13.00 Прем'єра телевистави «Хміль любові — водевіль».
13.55 Обговорюємо проект Союзного договору. Круглий стіл.
15.25 Художній телефільм «Хвилі Чорного моря». 7 серія.
16.30 Перлини душі народної.
17.15 Фристайл. Кубок світу.
17.50 Все про кіно.
19.00 Актуальна камера.
19.30 «Надвечір'я». Передача для людей старшого віку.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Телефільм «Троє в головній ролі».
21.30 Відеорепортаж про урочистий вечір, присвячений 120-річчю від дня народження Лесі Українки.
22.40 Вечірній вісник.
23.10 Продовження відеорепортажу про урочистий вечір, присвячений 120-річчю від дня народження Лесі Українки.
0.25 Нічний телезал. Документальна кінопрограма.

І ПРОГРАМА ЦТ

6.30 Концерт Державного республіканського ансамблю «Росія».
6.55 Мультфільм.
7.15 Спорт для всіх.
7.30 Ритмічна гімнастика.
8.00 Ранкова розважальна програма.
8.30 Наш сад.
9.00 ТСН.
9.15 Художній фільм «Євдокія».
10.55 «Ранкова зоря».
11.55 З золотого фонду ЦТ. О. Островський. «Тепленьке місце». Фільм-вистава Малого театру Союзу РСР.
14.30 «Бурда моден» пропонує...
15.00 ТСН.
15.15 Політичні діалоги.
16.30 «Запам'ятай пісню». Для дорослих і дітей.
16.45 Кінофестиваль «Приз глядацьких симпатій». Прем'єра документального фільму «Від прадідів споконвіків».
17.05 Міжнародна панорама.
17.50 Художній фільм «Застава Ілліча».
21.00 Час.
21.45 Мультфільм. (США).
22.30 «Сан-Ремо-91». У перерві — ТСН.

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

8.00 Гімнастика.
8.20 Концерт колективів дитячої художньої самодіяльності м. Архангельська.
8.50 Прем'єра документального телефільму «Три стерляді у блакитному полі».
9.30 Російська мова.
10.00 Відеоканал «Співдружність». Українська студія телебачення представляє.
13.30 «Плюс одинадцять». Відеоканал.
17.30 «Педагогіка для всіх».
18.00 Настільний теніс. Чемпіонат СРСР.
18.35 Парламентський вісник Росії.
18.50 «Джазові портрети».
20.00 Вечірня казка.
20.15 Фристайл. Кубок світу.
21.00 Час (З сурдоперекладом).
21.45 «Хабар». Художній телефільм. 1 і 2 серії.
0.10 Прем'єра документального телефільму (про долю М. Лермонтова).

КИЇВСЬКА ПРОГРАМА І ОСВІТНІ ПЕРЕДАЧІ ЦТ

9.00—0.30 Освітні передачі ЦТ

НЕДІЛЯ 3 березня

ПРОГРАМА УТ

7.30 Новини.
7.45 Ритмічна гімнастика.
8.05 Телефільм «Амба».
8.30 «У неділю вранці». Інформаційно-музична програма.
9.30 Фристайл. Кубок світу.
10.00 Співає заслужена артистка УРСР В. Андріяненко.
10.45 «Живе слово». Україна і Росія.
11.15 Художній телефільм «Хвилі Чорного моря». 8 серія.
12.30 Новини.
12.40 Для дітей. Канал «Д».
14.10 Село і люди.
15.05 Ви нам писали. Музична передача за листами глядачів.
16.00 Служба солдатська.
17.00 Чемпіонат СРСР з хокею. «Сокіл» — «Торпедо». (Усть-Каменогорськ). В перервах — Телеспортарена.
19.15 Актуальна камера.
19.45 Музичні зустрічі.
20.50 На добраніч, діти!
21.05 Чемпіонат СРСР з гандболу. Чоловіки. СКА (Київ) — ЗІІ (Запоріжжя).
21.35 Художній фільм «Дамське танго».
23.00 Вечірній вісник.
23.30 Нічний телезал «Червона рута» Володимира Івасюка.

І ПРОГРАМА ЦТ

8.00 ТСН.
8.15 Ритмічна гімнастика.
8.45 Тираж «Спортлото».
9.00 З ранку раненько.
10.00 На службі Вітчизні.
11.00 Ранкова розважальна програма.
11.30 Клуб мандрівників.
12.30 Сільська година.
13.50 Хокей. Чемпіонат СРСР. «Динамо» (Москва) — ЦСКА. 2 і 3 періоди.
15.15 ТСН.
15.30 Здоров'я.
16.00 «Рок-урок». Музична програма для підлітків.
17.00 Прем'єра документального телефільму «Ізюбровий рев».
17.20 Мистецтво землі вологодської.
18.05 «Уолт Дісней представляє...»
18.55 А. Чайковський. Концерт для фортепіано і струнного оркестру.
19.25 Художній телефільм «Золота хмаринка ночувала».
21.00 Час.
21.45 Кіностудії дитячих і юнацьких фільмів імені М. Горького — 75 років.
23.15 Футбольний огляд.
23.45 ТСН.
0.05 Нічне ТБ. ВІД представляє: «Шоу-біржа».
1.05 «Поки не випав сніг». Художній телефільм.
2.25 «Заспіваю я пісню цигана». Музична композиція у виконанні В. Свєтлова.

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

8.00 На зарядку ставай.
8.20 Мультфільми.
9.00 «На екрані служба 01».
9.30 «Плюс одинадцять». Відеоканал.
13.00 Хокей. Чемпіонат СРСР. «Динамо» (Москва) — ЦСКА. 1 період.
13.40 Кінопубліцистика союзних республік. Прем'єра документального телефільму «Старицький злом».
14.30 Художній фільм «Анна на шиї».
15.55 Чемпіонат США з баскетболу серед професіоналів НБА.
16.55 Колаж.
17.00 «Планета». Міжнародна програма.
18.00 Співає Фідан Касімова.
19.10 Світ, в якому ми живемо. Фільми режисера О. Габріловича. «Футбол нашого дитинства».
20.00 Вечірня казка.
20.15 Фристайл. Кубок світу.
21.00 Час. (З сурдоперекладом).
21.45 «Авторське телебачення».
23.45 Присвячується Маріо Ланца. Співають Т. Синявська і М. Магомаєв.

КИЇВСЬКА ПРОГРАМА І ОСВІТНІ ПЕРЕДАЧІ ЦТ

9.00—23.20 Освітні передачі ЦТ.

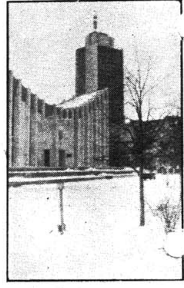

Зима навчанню не завада.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

ПОГОДА

23 та 24 лютого на Україні істотних опадів не передбачається. Вночі та вранці місцями туман. Вітер змінних напрямків, 3—5 метрів за секунду. Температура вдень 2—8, на півдні республіки місцями 10—12 градусів тепла. Вночі по Україні 0—6 градусів морозу.

По Києву та області сьогодні вдень опадів не передбачається. Вітер слабкий. Температура 2—7 градусів тепла.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник головного редактора — Леонід Самойленко.

Чергові редактори — Людмила Коханець, Володимир Краснодемський.

Автори макета Анатолій Мироничев, Леонід Підлужний.

Випусковий — Леонід Клюско.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Леся Онищенко, Валентина Лукаш, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська, Галина Каблак.

Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Буднякова, Марія Соподюк, Ольга Яценко, Анатолій Артеменко, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти — Тетяна Мухіна, Наталія Позняк.

* * *

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна», 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 166.150.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03150381.